Ժ.Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4132 — ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30/12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1899 — ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ — 7 ՃԷՄԱԶԻԼ ԱԽԸՐ 1317 — Ժ.Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4132

در علیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ویلك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկիանց խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ
» » » »	վեցամսեայ.	70 »
» » » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրանկ
» » »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Ցեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՍԿԶԲՆԱՊԱՏՃԱՌԸ

Ֆիկարօ, որ անգլեւթրանսվալեան վէճին հրատապ հանգամանք մը ստանալէն ի վեր ուժ կու տայ իր արտաքին-քաղաքական բամբասին, երկար ատեն Հարաւ-Ափրիկեան երկիրները չրջած ու այն կողմերէն նոր վերադարձող Ֆրանսացիի մը դիմեր է, խնդրելով որ տեղւոյ վրայ իր կատարած ուսումնասիրութիւններուն հետեւանքով պարզէ խնդիրը՝ իր բազմակողմանի երեւոյթներուն մէջ։

Շահեկան կը համարի՛ք այդ տեսութենէն քաղուածք մը ներկայացնել մեր ընթերցողներուն, որոնք օրը օրին կը հետեւին՝ պատերազմին նախապատրաստութեան լուրերուն։

Անգլեւթրանսվալեան վէճին ծագումը գտնելու համար, դէպի դարուս սկիզբը երթալու է, այն թուականին յորում Անգլիացիները իւրացուցին Բարէյուսոյ Գլուխին հոլանտական գաղթականութիւնը և Պօէրները դէպի հիւսիս մղեցին։ Պօէրներուն համար դժբաղդութիւնը հոն եղաւ որ անոնք — խաչնորած ժողովուրդ՝ որ ոչ փառասիրութիւն ունէր, ո՛չ բարեկեցութեան փափագ — հաստատուեցան արտաքուստ խոպան ու ամայի հողի մը վրայ որուն ներքեւ ոսկեհանքերու ընդարձակ խաւեր կը գտնուէին։ Բաղդախնդիրներ, մեծ մասով անգլիացի, նշմարեցին այդ հետքերը և չնչին գիներով Պօէր հողատէրներէն գնեցին այդ մեծատարած անապատներուն այն մասերը որոնք ամէնէն աւելի հարուստ կ'երեւային իրենց։

Դիւրին է կռահել թէ ի՞նչ եղան Պօէրներուն ոխը և ցասկութիւնը նորեկներուն նկատմամբ, երբ քիչ ետքը իմացան թէ անհաշուելի հարստութիւն պարունակող գանձեր ձեռքէ հանած էին թեթեւ հատուցումներու փոխարէն։ Եւ, առանց բնաւ ուզելու օգուտ քաղել այդ ոսկեհանքերէն, անոնց մէջ աշխատելով կա՛մ իբրեւ բանուոր և կա՛մ իբրեւ պաշտօնեայ, հաստատակամ կերպով հեռու մնացին այն գործի ասպարէզէն զոր կը բանար օտարականներուն յարաճուն հոսանքը, և իրենց բոլոր գործունէութիւնը կեդրոնացուցին սա տեսակէտին վրայ, թէ ի՞նչ անուղղակի միջոցներով կրնային տէր դառնալ իրենց ձեռքէ հանած հարստութեան զոր ուրիշներ կը քաղէին իրենց հողէն։ Եւ այսպէս, Թրանսվալի կառավարութիւնը որոշեց կարգ մը խիստ անօրինութիւններ՝ եւրոպացի գաղթականներուն և հանքային ճարտարարագործութեան դէմ անհատական տուրքեր՝ ոսկեհանքերուն մէջ աշխատող սպիտակամորթներուն և սեւամորթներուն վրայ, մուտքի տուրք՝ թէ՛ հանքային գործիքներուն և թէ՛ նախնական պէտքի առարկաներուն վրայ (սնունդ, հագուստ, կարասի), արտածման տուրք՝ հանքերէն հանուած ոսկիին համար, և մանաւանդ ուժանակի, ջուրի, և այլնի մենաշնորհները։ այս նորահաստատ օրէնքներէն ամէն մէկը, որոնց նպատակն էր Հանրապետութեան սնուցակը լիառատ կերպով լեցնել, երկրին օտար հպատակներուն դրդռութիւնը կ'աւելցնէր։

Այս է ահա սկզբնապատճառը վէճին որ սկսաւ ոսկեհանքերուն երեւան հանուելէն քիչ ետքը, այսինքն 1884ի միջոցները և ժամանակին հետ սաստկացաւ։ հանքային շահագործումը հետզհետէ ընդարձակուելով, օտար հպատակներուն հարստութիւնը և զօրութիւնը կ'աճէր։ Պօէրները, այդ շահագիտութիւններէն հեռու մնացած, առաջուընէ աւելի կ'ըղձային անոնց, մինչ օտարականներն ալ, հիմակ աւելի բազմաթիւ և աւելի ուժով, օր օրի ջերմապէս կը փափագէին ձեռքերնին անցընել երկրին քաղաքական վարչութիւնը՝ որուն խստութեանցը դժուարաւ կը տոկային։

* * *

Այժմ որ կ'ուզենք ճշդել ծագելու վրայ եղող պատերազմին բարոյական պատասխանատուութիւնները, երկու կողմին փոխադարձ գիրքը հանրային կարծիքին առջեւ հետեւեալը ըլլալ կը կարծուի։

Պօէրները, Բարէյուսոյ Գլուխէն ետ մղուած, և ամէն կողմէ պաշարուած անգլիական տիրապետութեան կամ թեւարկութեան տակ դտնուած երկիրներէ, համախմբուած են Թրանսվալի մէջ որ իրենց վերջին ապաստարանն է։ Պէտք է որ կամ յաղթեն և կամ անհետանան անկախ ազգերու շարքէն։ Իրենք՝ երկրին անտիճելի տէրերը՝ իրենց կողմը ունին իրաւունքը։ Սահմանափակ մտքի տէր ժողովուրդ մըն են, որ չուզեր մշակուիլ, ձեռնպահ կը մնայ իր շուրջը կատարուող գործառնութիւններուն մէջ, և այս պատճառով շատ կը վախնայ օտարականներէն որոնց թիւն աւելնալը կը տեսնէ ու միւնոյն ժամանակ կը զգայ անոնց մտաւորական գերազանցութիւնը։ Այս պատճառաւ է որ կը մերժեն օտար հրպատակներուն քուէարկութեան իրաւունք տալ և կ'ուզեն զանոնք հեռու պահել ամէն հանրային պաշտօններէ։

Անգլիացիները, ընդհակառակը, 15 տարիէ ի վեր տակաւ առ տակաւ հասած են դէպի ոսկեհանք պարունակող գաւառները, անոնց հարստութիւնները քաղելով։ շահագործող ընկերութիւններ կազմած են, եւրոպական մեծակալ դրամագլուխներու մասնակցութեամբ։ Թրանսվալ փոխադրած են իրենց ընտանիքները ու վերջնապէս այնտեղ հաստատուած։ Բանի մը տարուան մէջ հիմնեցին Եռանէսպուրգ քաղաքը որ 100,000է աւելի բնակիչ ունի։ գործի ընդհանուր շարժում մը ստեղծած են ուրկից օգտուելու էին Պօէրները։ Մէկ խօսքով, Անգլիացիները երկիրը բացին քաղաքակրթութեան և մեծամեծ ձեռնարկութիւններու առջեւ(*)։

(*)Մնացեալը վաղուան թուով։

ԱՇՆԱՆ ՆՕԹԵՐ

Ա.

ՖԸՐԸԼՏԱՆ

Օր չանցնիր որ այս կամ այն առթիւ, ամրան մէջ, չյիշենք Բրինքիբոյի Սրիսթոսը կամ Պէյլիւքտէրէի քարաքը, իբրեւ նախասիրական ճեմավայրերը աշխարհիկ դասուն, որոնց վրայ աւելցաւ այս տարի Սըմմըր-Բալէսի ծովեզերեայ գաղիոն։ Բայց չեմ գիտեր ինչո՛ւ, Աշնան Նօթերուս այս առաջինը կը նուիրեմ նուազ համաւաւոր ու նուազ ոգեւորուած անկիւնի մը, Վոսփորի ծայրը, մոռցուած գրեթէ, որ իր բնական դիրքին ու գեղեցկութեանը կողմէ պիտի կրնար սակայն մրցիլ առջի երեքին հետ,—թէեւ այնքան միայն որքան կը համարձակի մրցիլ աղքատ աղջիկ մը, իր մաշած հագուստներուն մէջ, հարուստ կնոջ մը հետ որուն հաւասար աղուորութիւն ունենար։

Անտեսուած մը, այդ Ֆըրըլտանը, որուն կատարին վրայ հաղիւ քանի մը հոգի, մէկ-երկու ընտանիք կը նշմարես իրիկունները, մինչ վաղը՝ բիացան,—ինչպէս հպարտութեամբ կը կոչեն Սարբերացիները իրենց թիվ մը ծովեզերքը,— եռուզեռում մը, ոգեւորութիւն մը կայ որուն գաղտնիքը չես հասկնար։ Անո՞ր համար արդեօք այս նախապատուութիւնը, որ հարթ հաւասար դեռեն մըն է ժողովրդային զբօսանքի այդ ժամադրավայրը,—ուր ամէն թաղ, ամէն գիւղ իր ներկայացուցիչը ունի, օդին ու նուագառութեան ազդեցութեան տակ շեշտուող տիպարներ,—մինչ վերեւը մը պէտք է կատարել, քարուտ գառիվեր մը բարձրանալ, հասնելու համար ծառատանի մը տակ ուր իբրեւ միակ ըմպելի՝ սուրճ կը գտնես, և իբրեւ ժամանց՝ ներընչող անդորրութիւն մը, հովին սուլումովը ընդհատուած։ Հանդարտութիւն մը որ ամրողջ կենդանութիւն է սակայն, բնութեան կենդանութիւնը։ Առտուն, արշալոյսին, պաղ հով մը որ չի մեծցներ ու ցորկը, չեշտակի ճառագայթները արեւին որ չի տաքցներ։ Հոն, ծաղիկները լերան վրայ կը բուսնին և ասոր համար աւելի առոյգ են ու աւելի հոտաւէտ. խոտերը, բոյսերը՝ մանգաղի հարուած չեն կրեր ու վայրագ հրապոյր մը կ'ունենան։ Աչքը չի յոգներ դիտելէ ու մարմինը չի յաչենար կաղդուրուելէ։

Անգամ մըն ալ, և գուցէ վերջին անգամը այս եղանակին մէջ, դիս հոն տարին յոգնած քայլերս, վայելելու համար ծովի գրաւիչ պատկերը որ կը տարածուի այդ լերան կողին ստորոտը։ Բայց միթէ վայ՛ելք մըն է այդ վայրկեանի մը մոռացումը իրական կեանքին, օրուան յոգնութիւններուն և քաղքենի բարքերու պայմանադրականութեան, որոնց պիտի վերադառնաս յաջորդ առտուն, և ամէն օր, ամբողջ ձմեռը, ինչեւ որ Նորէն գայ ամառը ու դիպուածը քեզ հոն նետէ պտոյտի մը առթիւ։ Եւ ան ալ, ո՞վ գիտէ...

Ուշ էր արդէն, իրիկնամուտի վերջին ժամուն, և լոյսերու շարքը կը սկսէր երեւան գալ Վոսփորի երկու եզերքներուն երկայնութեամբ, իբրեւ կենդանութեան միակ նշանը այդ խորհրդաւոր համայնապատկերին։ Իմ գտնուած բարձունքիս վրայ—որուն դէմը՝ հեռուն, չա՛տ հեռուն, Թարապիայի ծովախորշը իր եւեկտրական լոյսերը կ'արձակէր,—լապտեր մը իսկ չի կար վառուած. այս հակադրութենէն, կեանքի ներհակութիւնները ցուցնող այդ մութէն ու լոյսէն աւելի, այդ վայրկեանին ուշադրութիւնս կը գրաւէր խլբոտոց մը զոր կը զգայի ամէն մէկ քայլիս, ոտքերուս տակ, ու երբեմն ալ տերեւի մը անկումը գլխուս վրայ։ Դեռ չարաթ մը առաջ կատարած էի նոյն պտոյտը, ու ո՛չ այդ խլբոտոցը կար ո՛չ այդ անկումը. մէկ օրէն միւսը հասած էր ուրեմն աշունը և տերեւաթափը կը սկսէր. այսքա՞ն շուտ, ու այսպէս անզգալաբա՞ր։ Կեանքի պատկերն էր որ բնութեան այդ տխուր երեւոյթին մէջ կը ցցուէր դէմս յանկարծ. երիտասարդութեան անհետացումը ու հասուն տարիքին թեւակոխումը որոնք եղանակներուն յաջորդութեանը պէս արագ կը հասնին. առտուս մը, հայլիիդ մէջ անուշադիր նայուածք մը նետած պահուդ, կը նշմարես քանի մը ճերմակ թելեր որոնք ինկած են, չես գիտեր ե՛րբ մազերուդ մէջ, ինչպէս դեղնած տերեւները որոնք կը դողդղան պարտէզիդ ծառերուն կատարը, ստորուն մէջտեղը որոնք կանանչ էին դեռ երէկ։ Ի զուր կը խարեւէք, մխիթարել կ'ուզեն քինքինքնիս, ըսելով թէ արբուն հասակը նախամեծար է երիտասարդութենէն, փորձառութեան, ինքամիտման չրջանն է ասիկա. միշտ թաքուն դառնութիւն մը կայ պերճերնուս խորը, անդառնալի կորուստի մը դառնութիւնը, եթէ սարսուռ մը չիկայ շեշտերնուս մէջ՝ երբ կ'ըսենք այդ բանը։ Ալեւորութեան մէջ է միայն որ մարդ փիլիսոփայօրէն կը համակերպի իր տարիքին զոր եղածէն աւելի ցուցնել կուզէ, անդամ մը ծերանալէն ետքը՝ կատարեալ ծեր մը ըլլալու իղձով։ Երանէն դէպի քառասունն է կեանքի էն մթաբստուեր սահմանագիծը, ինչպէս սեպտեմբերէն հոկտեմբեր էն մեղամաղձոտ ամիսը տարուան։ Դեկտեմբերին, ա՛լ կ'ախորժիս ցուրտին ու կրակին։

Այս խոհերուս մէջէն, ուր ընկղմած էր դիս՝ ինկող տերեւի մը սօսափիւնը, սթափեցուց դիս ծովը որ վարը, անդունդին մէջ, իր ալիքներովը կը խաղար մամռապատ ժայռերուն հետ, ծովը որ ոչ յոգնիլ գիտէ ոչ ծերանալ։ Եւ սթափումը կամ պատրանքը կատարեալ ըլլալու համար, պարզուեցաւ աչքիս հանդարտիկ գնացքը քանի մը նաւակներու ուր երիտասարդներ կը թիավարէին և աղջիկներ կ'երգէին. երիտասարդութիւնը, երջանկութիւնը, կեանքի վայելքը կը պատկերացնէին այդ կենդանի ստուերները որոնք կը յառաջանային հեզասահ և այդ հեշտաբոյր ձայները որոնք կը մարէին անհունին մէջ։ Օր մը, անոնք ալ գուցէ պիտի դան հանգչիլ այս կատարին վրայ տարտամ քայլերով ու խոնջ մտքով, ըմբոշխնելու համար նոյն հմայքը ծովուն ու գրաւուելու համար նոյն մտածումներով։

ՄԵՆԱՍԷՐ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՆԱԽԱՆՆԱՄՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԸ

ԲԱՐԻԶ, 4 Հոկտ. 99.

Ցեղական օրաթերթ մը, Բրքի Պէհ՝ որ հակառակ երկու տարուան դադարութիւն մը ունենալուն կարեւոր տեղ մը գրաւած է բարիզեան մամուլին մէջ, յուզած էր խնդիր մը՝ որ շատ կը հետաքրքիր մանաւանդ հին Բարիզի սիրահարներէն անոնք որոնք սրտի սեղմումով կը տեսնէին գրական ու գեղարուեստական յիշատակներ արթնցնող կարգ մը փոզոցներու և կամ հաստատութեանց անհետացումը։ Այդ առթիւ յիշատակուած էր նաեւ Մօքա սրճարանին անունը։

Այս սրճարանը ունեցած էր իր փառքի տարիները, և եղած էր ատեն մը՝ ուր հոն կը հաւաքուէին Բարիզի ազնուապետական դասակարգին էն պատուաւոր անդամներն ու բազմաթիւ գրագէտներ և արուեստագէտներ։

Բրքի Պէհօի սրամիտ քրոնիկագիրներէն մէկը՝ որ ժամանակին ճանչցած էր այդ հաստատութիւնը, անոր անուան շուրջը յարուցուած խնդիրը պատրուակ բռնելով, կը պատմէ յուշիչ մանրամէտ մը՝ որուն մէջ ամէն բանէ աւելի նախանամութեան մասը կը զգացուի։

1850էն մինչեւ 1856, — կը պատմէ քրոնիկագիրը, — վերջին ծայր տարածուած էր Մօքա սրճարանին հմայքը։ և եթէ Բարիզի էն ընտրեալ մարդիկը հոն կը յաճախէին, պատճառը ոչ սրճարանին ըմպելիներուն լաւութիւնն էր ոչ ալ իր երգեցիկ-սրճարան մը ըլլալու հանգամանքը։ Տիկին Մաթիէօ մը կար հոն՝ զոր «Գեղանի տիկին Մաթիէօն» կը կոչէին և որուն համար էր որ ամէն մարդ հոն կը վազէր, տեսակ մը պաշտամունքի մոտեցող հիացումով մը լսելու համար նշանաւոր երգչուհին։

Գերազանցապէս անուշ ձայնի մը հետ հիանալի ալ գեղեցկութիւն մը ունէր տիկին Մաթիօ, ու բոլոր այս պայմաններով, սրճարանին ոսկի ածող հաւը դարձած էր։ Կը բաւէր որ ազդի մը վրայ իր անունը տեսնուէր. ոչ ոք կը կարդար ազդին միւս տողերը և իսկոյն կը փութար Մօքա սրճարանը՝ ուր շատ անգամ նստելու տեղն իսկ կը պակսէր։

Այս հրաշալիքը՝ օրինաւոր սեփականութիւն էր Մաթիէօ անունով երգահանի մը՝ որ իր ան ատենուան ժամանակցներուն պէս բազմաթիւ մեղմաղեղոտ երգեր թողած է։ Այս Մաթիէօն բաց հաշիւ մը ունէր «Երգահաններու և երաժշտներու Ընկերակցութենէն», որ տարուէ տարի բաւական կլորիկ գումար մը կը վճարէր իրեն։ Օր մը, Մաթիէօ ամուսինները միջոց գտութիւն մը ինկաւ։ կիս մը ըրին և երկուքն ալ իրարմէ բաժնուելով, ելան դացին մէկը մէկ կողմ, միւսն ալ ուրիշ կողմ։ Քիչ ետքը, Մօքա սրճարանը գոցուեցաւ և ոչ ոք գիտեր թէ ո՛ւր կրնար գացած ըլլալ գեղանի տիկին Մաթիէօն։

Արդ, —միշտ քրոնիկագրին է պատմողը,— ասկէ տասը տարուան մը չափ առաջ, երգեցիկ սրճարանի նախկին երգչի մը որ դոհարեղէնի յանձնակատար եղած էր, իրիկուն մը պարտաւորուեցաւ իջնել Օրֆեոն փողոցի կահաւորուած պանդոկներէն մէկը։ Առտուն, մինչդեռ իր արդուզարդումը էր զբաղած, կին մը ներս մտաւ,—սպասուհի մը ապահովաբար,—և սկսաւ սենեակը շտկրտել։ Նախնի հմայիչ գեղեցկութեան մը բոլոր նշանները կը կրէր այդ կինը՝ որ իր շարժումներով դեռ երիտասարդ կ'երեւար, և որուն սակայն մազերը բոլորովին ճերմկած էին։

Յանձնակատարները միշտ կայան մարդիկ կ'ըլլան։ Մեր գոհարավաճառն ալ, —մերեւս այս աւանդութեան հաւատալիմ մնալու համար,—տեսնելով սպասուհիին սիրուն կազմն ու բարեձեւ հասակը, սկսաւ իր տասը մատներուն մէջի սեղմել անոր մէջքը։ Սպասուհին յաջողեցաւ ճողոպրիլ անկէ և ձայնով մը՝ որուն մէջ բարկութենէ աւելի տխրութեան շեշտ մը կար, ըսաւ.

—Ձեռքերնիդ վա՛ր առէք։ Չկ'ուզեր տեսներ մաղերուս գոյնը։

—Ի՞նչ կ'ըլլայ որ, պատասխանեց յանձնակատարը. ամէն տարիքի մէջ մարդ կրնայ ճերմակ մազեր ունենալ։ Եւ յետոյ, ծեր կամ երիտասարդ, խաչ որ չատ գեղեցիկ էք դուք։

Խեղճ կինը դառն ժպիտ մը ունեցաւ որուն մէջ քիչիկ մը հպարտութիւն քօղարկուած էր։

Ու շարունակեց.

—Գեղեցի՛կ . . . : Ի՞նչ պիտի ըսէիք ուրեմն սակէ երեսուն տարի առաջ։ Բայց դուք դեռ ձեր ստնտուին կաթը կը ծծէիք, երբ տիկին Մաթիէօն, գեղանի տիկին Մաթիէօն՝ «Ոսկանդակ Բարիզը» Մօքա սրճարանը կը բերէր։

—Ի՞նչ. . . , դո՞ւք էք տիկին Մաթիէօն։

—Հոգուս մարմնով... աւելի հոգուով քան մարմնով։

—Ուրեմն Մաթիէօն, իմ նախկին բարեկամս որ երգեր կը յօրինէր ու կ'երգէր, ձեր ամուսի՞նը եղած է։

—Մ՛հ, մի խօսիք ինծի այդ մարդուն վրայ... : Վատօրէն երեսի վրայ ձգեց դիս... : Անկէ ի վեր բնաւ չէ հետաքրքրուած ողջ կամ մեռած ըլլալուս։

—Բոլոր ատելութիւնները պէտք է զլնթափ ըլլան մահուան առջեւ։

—Մահուա՞ն, ի՞նչ կ'ըսէք... : Ուրեմն Մաթիէօ...

—Աւա՜ղ, այո... հինգ տարի առաջ զինքը հողին յանձնեցինք... : Չմացուցի՞ն ձեզի։

—Ո՞վ պիտի իմացնէր... : Ոչ մէկուն համար կ'ապրիմ ալ։

—Բայց լրագիրնե՞րը։

—Կը կարծէ՞ք որ ժամանակ ունենամ զանոնք կարդալու։ Արդէն բաւական նեղութիւն կը քաշեմ ապրուստս շահելու և կամ անօթի մեռնելէ ազատելու համար։

—Ո՛հ..., բայց վերջապէս բոլոր ատոնք կրնան անհետանալ։ Մաթիէօ աղքատ չէ մեռած։ Չեմ գիտեր թէ դրամ թողո՞ւած է, բայց իր երգերը կ'երգուին քիչ մը ամէն տեղ և անշուշտ մեծ ալ շահ կը ձգեն։ Եւ որովհետեւ դուք իր օրինաւոր ժառանգորդն էք, ինչո՞ւ չենկայցանաք երգահաններու և երաժշտներու Ընկերակցութեան՝ ու տարիներէ ի վեր գոյացած դրամը չպահանջէք։

—Քանի որ այդպէս է, ինչո՞ւ չաճապարենք։ Միայն թէ... ալ չեմ կրնար սուտ արցունք թափել։ Եթէ երբեք անպատճառ լալու պէտք կայ, չպիտի կըրնամ դերս կատարել։ Մտածեցէք անգամ մը որ այրումիս բաւական հինցած է արդէն։

* * *

Քանի մը ժամ ետքը, թշուառութեան մէջ գլորած այդ սպասուհին՝ որ ժամանակ «Գեղանի տիկին Մաթիէօն» եղած էր, Երգահաններու և Երաժշտներու Ընկերակցութեան ներկայանալով, իր ամուսնին անուամբ կը տիրանար ահագին գումարի մը։

Նախանամութեան մասը որոշ չի՛ տեսնուիր այս գործին մէջ։ * * *

«ԻՏԷԱԼ ԱՂՋԻԿԸ»

Մազիկ իր վերջին թիւերէն մէկուն մէջ իտալ աղջկան վրայ կը խօսէր մեզի։ Հեռաւոր երազի մը պէս անոյշ այդ պատկերը այնչափ հաճոյական է սրտերուս, որչափ նուազ կրնանք սպասել դեռ անոր։

Ո՞վ գիտէ, դեռ քանի՛ սերունդներ մեզմէ ալ վերջը պիտի հառաչեն այն փախող ստուերին ետեւէն, որ իրեն կը կապէ ամէն հոգիները ու աւետեաց երկրին մէկ ադուրը պտուղին պէս ամբողջ սրտերը կը հմայէ։

Երանի՛ անոնց որ պիտի ունենան զայն, ու անով պիտի փառաւորուին, անով պիտի մխիթարուին, իրենց առտնին կեանքի հոգերուն մէջտեղ։

Մենք ու մեր յաջորդներէն շատերը, առ առաւելն չահեկան պատրաստուած, զանիկա մօտեցուցած ըլլալու գոհունակութիւնը միայն պիտի կարենանք փայելել։

Տասնիններորդ դարը կնոջ յաղթանակը եղաւ, անոր կոչումին, անոր դատարակութեան վրայ տարածուած հին նախապաշարումները փարատեց, ու տարաւ զանիկա իր ճշմարիտ պատուանդանին վրայ, այր-մարդուն քովը, հաւասար անոր։ Կինը այնպէս չի նկատուիր այսօր, ինչպէս հարիւր տարի առաջ։ Անիկա իր ճշմարիտ դիրքը ունի հիմակ։ Կեանքը, նոր այժ մը ստացաւ կնոջ ուղղի հակազդութեամբը։

Ու մեր մէջ ալ, այս վերջին քսան տարիներուն մանաւանդ, անոր պաշտպանները համեմատաբար յառաջդիմութիւն ըրին, զանիկա իր անկեալ վիճակէն հանելու համար։

Բայց բաւական չենք կրնար համարիլ դեռ ինչ որ գործուեցաւ, սպասուած ամբողջ արդիւնքին առջեւ։

Շատ մը սխալ հասկցողութիւններ չըստեղծինք։ համոզուեցանք կարեւորութեանը այն մեծ դերին զոր կը խաղայ կինը ընկերութեան մէջ։ մաքրեցինք անոր պատիւը, լաւագոյն կերպով ճանչնալով զայն. անոր սրբարար ազդեցութիւնը մոցուցինք մեր ընտանեկան կեանքին մէջ, բայց դեռ շատ հեռու ենք այն օրէն, ուր պիտի տանք իրեն իր կատարելութիւնը ու պիտի քաղենք իր հաւանցած աղուոր պտուղները։

Կինը, այր-մարդուն կէսն ու ընկերը, անոր մխիթարութիւնը, անոր հոգիին ժպիտը, անոր սրտին ծաղիկը, իրեն վայելող առողջ դաստիարակութիւնը չկըրցաւ դեռ ունենալ մեր մէջ։ որպէս զի ապահովէ մեր ընտանեկան յարկերուն անդորրութիւնը, սրբէ մեր ճակտին քրտինքները, զովացնէ մեր կրակը, իր հոգիին լուսովը լուսաւորէ մեր ճամբան, աւելնովը վառէ մեր սրտերը, ու ճշմարիտ զօրավիգ մը, ճշմարիտ երջանկութիւն մը ըլլայ մեզի մեր կեանքին մէջ։

Մեր քոյրը, մեր մայրը, մեր զաւակներուն մայրն է ան. սիրտեր պիտի վըստահինք անոր, հոգիներ պիտի դնենք անոր ձեռքերուն մէջ։ Ի՞նչպէս օգնելու ենք անոր, ի՞նչպէս պատրաստելու ենք զանիկա, որ վաղը առիթ չունենանք իրմէ գանգատելու ու չլանք կորսուած ժամանակին և մեր այդ առթիւ յուսախաբութեանց վրայ։

Աղջկանց դաստիարակութիւնը մանչերու դաստիարակութեան չափ կարեւոր ու անհրաժեշտ ըլլալու է մեզի համար։

Հո՛ն է մեր բոլոր կեանքը, մեր բոլոր ապագան։

Բան մը խնայելու չենք անոնց համար։ Դեռաբոյս բողբոջներն են անոնք, որ վաղը առտնին բարօրութիւնը ու երջանկութիւնը պիտի բերեն մեզի։

Կ. ՈՍԿԵԱՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

ԳԱՌԱՍՈՒՆ ՀՈԳԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ ԵՒ 14 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱԾ

Երէկ իրիկուն հասնող Կովկասեան թղթաբերը երկաթուղիի ծանր աղէտի մը լուրը կը բերէ որ պատահեր է սեպտ. 17ին, և որուն զոհ գացեր են տասնը չորս հոգի, 40ի չափ անձեր ալ վիրաւորուելով։ Անհաւասիկ այդ աղէտին մանրամասնութիւնները.

* * *

Թիֆլիսում ներկայումս խօսակցութեան առարկան Թիֆլիս-Կարսի նոր գծագրոյց երկաթուղու պոստային-մարդատար գնացքի խորտակումն է, որ պատահեց սեպտեմբերի 17ին։ Պէտք է նկատել, որ այդպիսի դժբաղդութիւն այս երկրորդ թէ մի քանիերորդ անգամն է, որ պատահում է այդ նոր երկաթուղու վրայ. բայց այս անգամուայ աղէտը իր ունեցած մարդկային զոհերով երկաթուղային աղէտների մէջ նշանաւոր տեղ կարող է բռնել։ Կարսից եկող պոստային-մարդատար թ. 2րդ գնացքը յիշեալ օրը (ուրբաթ), կէսօրից յետոյ ժամը 3ին Թիֆլիսից 14 վերստ հեռու, Սողանլուխի մօտ, դուրս ընկաւ գծերից։ Գնացքը բաղկացած էր 14 վագոնից, որոնցից 11ը մարդատար էին։ Ասում են, որ վերջին վագոնների մէջ կար մօտաւորապէս 600 ուղեւոր։ Շոգեմեքենային անմիջապէս հետեւող մի քանի վագոններ լցուած էին զինուորներով և մշակներով, յետին՝ Բ. կարգի վագոններում գտնւում էին ուրիշ ինտելիգենտ ուղեւորներ, դրանց թւում և Թիֆլիսի նահանգական դատարանի պրոկուրոր Պ. Նիմանդեր և իւր օգնական Փոն Կլուգեն, ինչպէս և մի քանի սպաներ և մի ռուս քահանայ, որոնք բարեգործութեան ազատուեցին վտանգից։ Գնացքը գալիս էր մի ժամուայ մէջ 20 վերստ ճանապարհ կտրելով։ Այնտեղ, ուր աղէտը պիտի պատահէր, մեքենավարը յանկարծ նկատում է, որ շոգեմեքենան օրօրւում է աջ ու ձախ։ Դրա ամենաառաջին հետեւանքն այն է լինում, որ մեքենավարին օգնականն ու հնոցպանը ներքեւ են նետւում։ Այնուհետեւ շոգեմեքենան մի զօրեղ ցնցում է անում դէպի ձախ, դուրս է չլրտում նաեւ մեքենավարին և խրւում հողի մէջ։ Նոյն այդ միջոցին վագոններն, իներցիայի զօրութեամբ, թռչում են իրար վրայ և ջարդուփշուր լինում։ Ինքդրքան, ընկաներաբ, քանի դնում այնքան թուլանում է, և յետին վագոնները կամ դուրս են ընկնում գծերից, թեթեւ ալեաներ ստանալով, կամ ուղղակի կանգ են առնում գծերի վրայ։ Բայց ամբողջ գնացքի մէջ մի սարսափելի իրարանցում է տիրում։ մարդիկ թռչում են իրար գլխի, իրենց դուրս են նետում վագոններից, կանայք և երախաներ սարսափելի ճիչեր են արձակում, վագոնների փլատակների տակ մնացածներն օգնութիւն են աղաղակում։

Իսկոյն «Նաւթլուղ» կայարանից հեռագրով տեղեկութիւն է տրւում աղէտի մասին Թիֆլիս, որտեղից հագիւ ժամը 5ին կարողանում են առանձին մի գնացք ուղարկել օգնութիւն հասցնելու։ Ջարդուփշուր եղած վագոնների տակից հանում են ծանրապէս վիրաւորուած մօտ 40 հոգի և մի քանի հոգու ջարդած մարմնի փշրուած ոսկորների մի տարօրինակ խառնուրդ։ Անմեղս մնացած ուղեւորներին և թեթեւ վիրաւորուածներին արտակարգ գնացքով Թիֆլիս բերեցին, իսկ ծանրապէս վիրաւորուածներին և մեռածներին տարան կարսի երկաթուղու հիւանդանոցը։ Կառքով աղէտի տեղը հասան Թիֆլիսից նահանգապետը և գաւառապետը։ Հետեւեալ օրը արտակարգ գնացքով նոյն տեղը գնաց Կովկասի իշխան կառավարչապետը նահանգապետի հետ միասին։ Մինչ քննութիւն է նշանակուած բացայայտելու համար գնացքի խորտակման պատճառները։ Գնացքի խորտակման ժամանակ մեռել են 6 հոգի, իսկ ծանրապէս վիրաւորուածներից հետեւեալ օրը մեռել են 8 հոգի։ Մեռնողների մէջ են երկու զինուոր։

* * *

Բանից երեւում է, որ Թիֆլիս-Կարսի երկաթուղու մարդատար կառախումբին խորտակումը մի աններելի անհոգութեան հետեւանք է։ Քննութիւնը, կասկած ասելով, բացայայտել է, որ խորտակման տեղում, թէև գլխը երեք ճիզի է բաժնւում, չի եղել ոչ ազդանշան տուող սիւն, ոչ պահապան։ Գիւղացու և մարդատար գնացքների գծերը փակուած են եղել, որովհետև այդ գծերի տակը փորուած է եղել, կայարանի համար ջրանցք անցկացնելու պատճառով, և սլաքն ուղղուած է եղել երրորդ գծի վրայ, որի մասին առաջուց տեղեկութիւն չեն եղել տուած մեքենավարին, այնպէս որ գնացքի յանկարծ երրորդ գծի ընկնելն անսպասելի է եղել մեքենավարի համար։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Բարիզեն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն։

Բրէթորիայէն Հալասի հաղորդուած հեռագիր մը որ յանձնումի թուականը չի կրեր, կը ծանուցանէ թէ Թրանսվալ տակաւին պատասխան մը չէ ընդունած՝ Անգլիոյ ուղղած իր վերջին հեռագրին։ Միւս կողմէ բրիտանական պահեստի զինուորները զէնքի տակ կոչող հրամանագիրը և անգլիական զօրքերուն պատերազմի համար շարժման վիճակի դրուիլը մեծ զայրոյթ պատճառած են Բրէթորիայի մէջ։ Հանրային կարծիքը կ'ուզէ անմիջական բան մը ընել։ Պետութիւնն ալ ասոր համակրածիք է։

—Լոնտոնէն նոյն թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.

Գաղթական նախարար Պ. Զէմպըլէն, այսօր հեռագիր մը ստացաւ Բարիզեսոյ Գլուխին կառավարիչ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրէն որ կը ծանուցանէ թէ Բրէթորիայի անգլիական դրօծակատարը հաղորդեր է իրեն Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարարին մէկ ծանուցագիրը, որով Թրանսվալի կառավարութիւնը կը պահանջէ երկու կողմէն յարուցուած վէճերը բարեկամական իրաւարարութեամբ մը կարգադրուել և կամ բարեկամական այնպիսի եղանակով մը որուն հաւանին թէ Անգլիա և թէ Թրանսվալ. նաեւ թէ անմիջապէս ետ կանչուին Թրանսվալի սահմանագլուխը հաւաքուած անգլիական զինուորները։ Բրէթորիայի կառավարութիւնը կը յարէ թէ այդ պայմանները եթէ ընդունուին, Թրանսվալ ալ ետ պիտի կանչէ իր զինուորները։ Թրանսվալ թախանձագին կը խնդրէ հաստատական ու անմիջական պատասխան մը, նաեւ կը պահանջէ որ բրիտանական կառավարութիւնը իր պատասխանը հաղորդէ մինչեւ հոկտ. 11, շաբաթ իրիկուն (երէկ) եւրոպական ժամ 3ին։

—Ռիւթէր ալ հեռագիր մը ստացած է Բէրլինէն թէ Թրանսվալ վերջնագիր մը ղրկած է անգլիական կառավարութեան, բայց կ'երեւայ թէ վերը յիշուած ծանուցագիրն է։

—Հարաւային Ափրիկէի անգլիական զօրքերուն ընդհանուր հրամանատար զօրավար Պուլէր իր սպայակոյտին հետ շաբաթ օրը Անգլիայէն ճամբայ պիտի ելնէ դէպի հարաւային Ափրիկէ։

—Երկուշաբթի օրը Տուրպան (Նաթալ) հասեր են հինգ շոգենաւ, անգլիական զօրքերով։

—Սըր Հէնրի Բէմբսկէ Պէնըրմէն անցեալ ուրբաթ ինչպէս ծանուցինք, Մայոսթեթի մէջ ճառ մը խօսելով բաւ.

«Պատերազմը մօտալուտ է. նաեւ ըսող ներ ալ կան թէ անխուսափելի. բայց այսու հանդերձ հիմա ո և է անհատ երբ փողոցին մէջ ուրիշի մը հանդիպի, կը հարցնէ. «Ինչո՞ւ պիտի պատերազմինք։» Ատիկա հարցում մըն է զոր ես ալ պիտի ընեմ անոնց որ սոսկումով կը նային այդ պատերազմին, ինչպէս նաեւ անոնց որ կառավարութեան քաղաքականութիւնը կը պաշտպանեն։ Ատոնց ամէնուն ալ կը հարցնեմ. «Այս երկիրը այսօրուան պայմաններուն մէջ մեծ պատերազմ մը ըրած է։»

Ատենաբանը ըսելէ յետոյ թէ կառավարութիւնը փափուկ դիրքի մը մէջ կը գտնուի, յարեց.

«Զեմ կարծեր որ դիւանագիտութիւնը վերջին խօսքը ըսած ըլլայ։ Զեմ յուսար որ նոր բանակցութիւններու համար երկու կողմէն ալ դուռը վերջնապէս փակուած ըլլայ։ Ամէն պարագայի մէջ կը պնդեմ սա կէտին վրայ թէ Կայսրոյտ Տեսրակին պարունակած պատճառներուն վերաբերեալ պիտի չկրնանք պատերազմ ընել։ Կը յայտարարեմ թէ ընտրական իրաւունքի տարբերութիւն մը անգլիական զինուորի մը ոսկորը անգամ չարժեր։ Սոսկումով կը նայիմ պատերազմին, ոչ միայն յառաջ բերած նեղութիւններուն և աղէտներուն համար, այլ քաղաքական կացութեան նկատմամբ զոր պիտի ունենանք հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Բարեկարգութիւնը և անդորրութիւնը այն ատեն պիտի պահպանուին երբ խորհուրդ հարցընենք հարաւային Ափրիկէի հոլանտական ժողովուրդին և հաշտութիւնը անոր հետ։ Մինչեւ հիմա Բարեյուսոյ Գլուխին հոլանտացիները մէկի հաւատարիմ մնացած են։ Մինչեւ ե՞րբ սակայն, պիտի չարունակէ անոնց հաւատարմութիւնը, երբ տեսնեն թէ բրիտանական տէրութեան բոլոր զօրութեանց միակ նպատակն է ջախջախել երկու հանրապետութեանց մէջ գտնուած իրենց եղբայրները։ Կոչում կ'ընեմ անոնց որ ներկայ տագնապին մէջ պատասխանատուութիւն մը ունին թէ՛ Լոնտոնի, թէ՛ Բարեյուսոյ Գլուխին և թէ Բրէթորիայի մէջ, թող չտայ չնչին պատճառներու վրայ հիմնուած աղէտ մը և խնայել հարաւային Ափրիկէի պետութեանց, բրիտանական տէրութեան և քաղաքակրթեալ աշխարհին։»

—Պ. Մորլի ալ Բարնարտէնի մէջ կատարուած մեծ միթինկի մը պահուն սապէս խօսեր է Թրանսվալի խնդրին վրայ.

«Զեմ ուզեր կողմնակալութիւն ընել։ Գիտեմ թէ վիճելու համար եթէ երկու կողմ պէտք է, խաղաղութեան համար ալ միւնոյնն է. մէկը խնդրած եմ Թրանսվալի կառավարութենէն քայլ մը առաջ երթալ, վստահ ըլլալով որ կէսճամբան մեզի պիտի հանդիպի։ Մինչեւ հիմա պատահածներուն մէջ չեմ տեսներ այն տեսակ բան մը որ թէ՛ Թրանսվալի և թէ մեր կառավարութեան արգելք ըլլայ համաձայնութեան յանգելու։ Այս է մեր ամէնուս ուզածը Անգլիոյ, Սկովտիոյ, Կալէսի և Իրլանտայի մէջ։ Կը բաղձանք որ բանակցութիւններու համար դուռը երկար ատեն բաց մնայ որչափ ատեն որ կարելի է. և նոյն իսկ հիմա գերագոյն ժամուն, ուր թնդանօթները չսկսած են և Մաքսիմ խորանկէցները պատրաստ են իրենց բոցեղէն սլաքները արձակելու. նոյն իսկ հիմա որ ահարկու վտանգը այնչափ մօտ է, կը պահանջենք որ կառավարութիւնը, փոխանակ դուռները փակելու, բոլորովին բանայ։ Մինչեւ որ իմանամ կառավարութեան տալիք բացատրութիւնները, կը վերապահեմ հետեւելիք ընթացքս. բայց ինչ որ կրնամ ըսել, այն է թէ պիտի չեմայնակցիմ անոնց որոնց քաղաքականութիւնը պատերազմի պիտի յանգի։»

—Աւարիկ այն խօսքերը զորս Օռանժի հանրապետութեան նախագահը արտասանեց, Պովէնմոտէրի գետնին եղերքը բնակող բրիկ զինուորներուն Պլէսմիոնթէնէն անցնելու միջոցին.

«Օռանժի Հանրապետութիւնը յարձակելու դիտաւորութիւն չունի. բայց վերջին ծայր ազդուութեամբ պիտի պաշտպանէ իրեն սիրելի եղած իրաւունքները։ Թշնամին զօրաւոր է, սակայն երբ սահմանագլուխը անցնի, պիտի յարձակինք անոր վրայ։ Մեր երկրին անկախութիւնը միայն կ'ուզենք։»

Զինուորները յետոյ իրենց ճամբան շարունակեցին, յիսուն հոգի Պլէսմիոնթէն թողով, պահապան զինուորներուն աջակցելու համար։

—Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռէյց, անցեալ ուրբաթ, տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեր է թէ կառավարութիւնը կը սպասէ Պ. Զէմպըլէնի վերջին հեռագրին որ նորագոյն լուրերու նայելով պիտի պարունակէ անգլիական կառավարութեան վերջնական առաջարկութիւնները։ Պ. Ռէյց յարեր է թէ անգլիական ներկայացուցիչ Պ. Քոնիկէմ Կրնի տուած տեղեկութեանց համաձայն, Անգլիոյ հեռագիրը պատրաստուելու վրայ է և թէ քանի մը օր պէտք է սպասել։ Հիմակուհիմա, բաներ է Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարարը, Պոէրներու զինուորները շարժման վիճակի մէջ դրուած են և սահմանագլուխ կը ղրկուին։

—Թրանսվալէն Բարեյուսոյ Գլուխը հասած գաղթականները դառնապէս կը գանգատին թէ Թրանսվալի ու Օռանժի Պոէրները դէշ կը վարուին իրենց հետ, երկաթուղիի կայարաններէն անցնելու առեն։ Կիները ու տղաքն ալ անարգանաց և ծաղու առարկայ եղեր են։ Եոհաննէսպուրգի Նաթալ կատարուած ուղեւորութեան մը միջոցին, Պոէր մը խլեր է անգլիացի կնոջ մը գիրկը գտնուած մանուկը, որպէս զի հայրը զայրանայ։ Պոէրները իրենց թնդանօթները ու հրացանները դէպ ի վագոնները՝ ուղղեն եղեր՝ կիներն ու տղաքը վախցնելու համար։ Պոէր ոստիկան մը ռէվոլվէրով ըսպառնացեր է անգլիացիի մը, որպէս զի հակաբրիտանական զգացումներ յայտնէ։ Անգլիացին մերժած ըլլալով անոր ձեռքերը ու տաքերը կապեր և վագոնէն դուրս քաշելով տարեր նետեր է արջառներու յատուկ վագոնի մը մէջ։ Բարտէքբալի կայարանին մէջ երկու Անգլիացիներ խոշտանգուեր են։ Պոէր մը հրացանին բռնովը հարուած մը տուեր է Անգլիացիի մը բերանին. նաեւ կուրի հարուած մը տուեր է ուրիշի մը կոկորդին։

—Անգլիական քանի մը լրագիրներ կը քննադատեն Պոէրներու բանակը։ Թնդանօթները, որոնց համար Թրանսվալի կառավարութիւնը այնչափ մեծ զոհողութիւններ ըրած է, ապիկար և տգէտ սպաներու ձեռքը կը գտնուին՝ նոյն իսկ թնդանօթ մը գործածելու անկարող։

—Բրէթորիայէն չարաթ օրուան թղթակցութիւնով կը հեռագրեն թէ Թրանսվալի կառավարութիւնը Կանոնչ Տեսրակի մը հրատարակած է. կը պարունակէ Թրանսվալի պատասխանը Պ. Զէմպըլէնի մայիս 10 թուական հեռագրին, որուն մէջ խօսուած է 21,684 Անգլիացիներու ստորագրութիւնով Վիքթորիա թագուհիին ուղղուած աղերսագրին, և արդիւնքին վրայ այն քննութեան զոր Անգլիոյ կառավարութիւնը կատարեց աղերսագրին մէջ նշանակուած բողոքներու մասին։ Թրանսվալի կառավարութիւնը իր պատասխանին մէջ կը յայտարարէ թէ 1884ի պայմանագրութեան տրամադրութեանցը համաձայն, Թրանսվալ իր ներքին գործերուն հսկելու բացարձակ իրաւունք մը ստացած է և թէ Բրիտանական կառավարութեան կողմէ ոչ և է միջամտութեան պատճառ մը չի տեսներ։ Թրանսվալ կը բողոքէ ըսելով որ անգլիական կառավարութիւնը կարեւորութիւն տուած է երեւակայական զանգատներու։ «Թրանսվալ և Օռանժի անկախ պետութիւնը, կը յարէ պատասխանիր, որոնք հարաւային Ափրիկէի բարեկեցութիւնը սրանց պարպաքոյ են, բարեացակամութեան ապացոյցը տուին, ընդունելով Պլէսիֆոնթէնի խորհրդակցութիւնը. բայց Թրանսվալ կը պարտաւորուի ապացուցանել թէ կացութիւնը, ինչպէս որ պարզուած էր Պ. Զէմպըլէնի հեռագրին մէջ, ամբողջութեամբը չհամաձայնցաւ և և կարգ մը պարագաներու մէջ ալ սխալ։»

Թրանսվալի պատասխանը կէտ առ կէտ կը մերժէ Անգլիացիներուն աղերսագրին պարունակութիւնները, ըսելով որ Թրանսվալ կարեւորութիւն պիտի չի տար. այդ գանգատներուն եթէ բրիտանական կառավարութեան նախարարաց ճառերուն և կայսրոյտ Տեսրակի մը մէջ յիշուած չըլլային, ինչ որ վաւերականութիւն մը կուտար անոնց։ Բրէթորիայի կառավարութիւնը կը յարէ թէ հարաւային Ափրիկէի Դաշնակցութեան բուն իսկ նպատակն է ապստամբութիւն մը առաջ բերելով ջնջել Թրանսվալի անկախութիւնը և թէ բրիտանական կառավարութիւնը եթէ այդ նպատակը բուն իսկ իր արժէքովը գնահատէր, երկու կառավարութեանց միջեւ յարաբերութեանց ձգտումը պիտի փարատէր և Հարաւային Ափրիկէի երկու ազգութիւններուն միջեւ ներդաշնակութիւնը պիտի վերահաստատուէր։ Այդ հեռագիրը որ սեպտ. 26 թուականը (Ն. Տ.) կը կրէ, արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռէյցի կողմէ յանձնուեր է Բրէթորիայի բրիտանական ներկայացուցչին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Գերագոյն Ատենին քննիչ յանձնաժողովին նախագահ Պ. Պէռանժէ, կ'ըսէ, Բարիզէն երեքշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը, նոյն օրը հարցաքններ է Պ. Պիւֆիէն, քաղաքական տեսուչ Օռլէանի դուքսին։ Փաստաբանն ալ ներկայ գտնուեր է։ Պ. Պիւֆիէ գանգատ պատճառեր իրեն որ Սենատորներ չէ ուզած պատասխանել իրեն եղած հարցումներուն։ Յետոյ հարցաքննուեր է Շէվիլիի կոմսը, Օռլէանի դուքսին ստացուածքներուն վարիչը, որ պատասխաներ է Պ. Պէռանժէի բոլոր հարցումներուն։

—Պատերազմական նախարար Կալիֆէ զօրավարը հրամայեց քննութիւն մը կատարել այն ցոյցերուն համար զորս քանի մը սպաներ կատարած էին՝ Հանրապետութեանն ախոյեանին Մոնթէլիմար գրուած մէջոցին։ Նախարարը խստիւ պիտի վարուի այդ սպաներուն հետ, եթէ անոնց մեղապարտութիւնը հաստատուի։

ՖԻՆԼԱՆՏԻԱ. — Ֆինլանտական լրագիրները կ'ըսեն թէ մամուլի բարձրագոյն վարչութիւնը առաջարկեր է Ֆինլանտիայի Մեթակոյտին դատ բանալ Ֆինլանտիոյ մամուլի վարչութեան դէմ, որովհետեւ այս վերջինը կ'արտօնէ Ֆինլանտերէն գրուած ինքնակոչ գիրքերու վաճառումը։

ԱՒՍՏՐԻՈՑ Խորհրդարանը հոկտ. 18ին (Ն. Տ.) պիտի բացուի, կայս. հրամանագրի մը համաձայն։

ԻՏԱԼԻՈՑ Խորհրդարանը հոկտ. 14ին դումարուելով, անմիջապէս եմնացոյցին վիճարանութեանը պիտի ձեռնարկէ։

ՍՊԱՆԻՈՑ խնամակալ-թագուհին իր թագակէն մէկ միլիոն բէսէթա կառավարութեան գանձին թողեր է։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ԵԼՄՏԱՑՈՑՑԸ որ երեսփոխանական ժողովին ներկայացուած է, սովորական ծախք կը նշանակէ 948 միլիոն 937,257 քուրոն և սովորական հասոյթ՝ 991,724,642։ Արտասովոր ծախքերու գումարն է 103,744,564 քուրոն և արտասովոր հասոյթներունը՝ 62,788,762։ Այդ հաշուով հասոյթներու առաւելութիւնն է 1,831,583 քուրոն։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ. — Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէվ կոմսը Բեռերսպուրգի հանեցուն ասէ, Լա Հէի պապական նունիրակ Մոնսէնեէօռ Թառնսի՝որուն կարեւոր պաշտօն մը յանձնած է Լէոն ԺԳ., Ռուսիոյ մայրաքաղաքը պիտի երթայ։ Մոնսէնեէօռ Թառնսի նպատակն է Ռուսիոյ Բիւրքի եպիսկոպոսին համար որ ռուս իշխանութեանց հետ վէճ ունենալով, Օռէսայի մէջ վար գրուած էր. յետոյ ձեռք պիտի առնուին սա խնդիրները.—Եպիսկոպոսական թափուր վիճակներու համար կատարուելիք ընտրութիւնները, կանոնի սէմինարիաներու կազմակերպութիւնը, անոնց մէջ ռուս լեզուն աւանդուիլը, պատարագի խորհուրդին զատ կամ ելլելի արարողութեանց մէջ ռուս լեզուին գործածութիւնը, ռուս-կաթոլիկ եպիսկոպոսութեան յարաբերութիւնները Վատիկանի հետ և վերջապէս Բեղերսպուրգի մէջ պապական նունիրակութեան մը հաստատութիւնը, կամ, եթէ դժուար ըլլայ, Վատիկանի պատուիրակութիւն մը նոյն իսկ առժամեայ։

Պ. ԲՐԻՍԲԻ.— Բալէրմոյի նուաճանդիսաը գտնուող գերմանական Կնայչենաու մարտանաւին հրամանատարը՝ Պ. Քրէյշման ու տեղակալը՝ Պ. Էրլէր տեղւոյն գերման հիւպատոսին հետ այցելութիւն տուին Պ. Քրիսբիի։ Պ. Քրէյշման, գերման նաւատորմին անունով, ողջունեց Իտալիոյ նախկին նախարարապետը և յիշեց Գերմանիոյ և Իտալիոյ մտերմական յարաբերութիւնները։ «Երկու երկիրներու բարեկամութիւնը, ըսաւ գերման հրամանատարը, անհրաժեշտ է իրենց շահերուն և տիեզերական խաղաղութեան համար։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՀՈԼԱՆԴԱ. — Հոլանդայի Վիլհէլմինա թագուհին ու մայրը, որոնք չարաթ իրիկուն Բոցտամ հասած էին, ընդունուեցան Գերմանիոյ Կայսեր կողմէ որ սիրալիր կերպով ողջունեց զանոնք։ Վիլհէլմ Բ. համբուրեց Վիլհէլմինա թագուհիին ու մօրը երեսները և վարդի փունջեր նուիրեց անոնց։ Կայսրանը դրօշներով զարդարուած էր։ Մինչեւ արքայական դղեակը տանող ճամբուն երկու կողմը ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էր, որ համակրական ուռնդադին ցոյցերով ողջունեց երկու թագուհիները։ Կառքին կը հետեւէին հեծելազօրքեր։ Թէ՛ կայսրանին և թէ դղեակին մէջ զինուորներ բարեւի կեցած էին։ Երկու թագուհիները երբ դղեակ ժամանեցին, Ակուսթա Վիքթորիա Կայսրուհին սիրալիր ընդունելութիւն մը բրաւ անոնց։

Պ. ԶԷՏԼԻՑ, Գերմանիոյ ելմտական նախարար Պ. Միքէլի բարեկամը, ինչպէս քանի անգամ գրուեցաւ, Ռէյնէն Էլպա չինուելիք ջրանցքին համար լրագիրներուն մէջ բուռն պայքար մը կը մղէր նախարարապետ Հոէնլոէ իշխանին դէմ։ Պէրլինէն ուղղուած հեռագրի մը նայելով, Պ. Զէտլից այդ պատճառով հրաժարեցուցուեր է Սէհանտլունկի պանքային տնօրէնութենէն, թէեւ Պ. Միքէլ շատ աշխատեր է ազատելու իր բարեկամը։ Վիլհէլմ Կայսրը Պէրլին դառնալուն պէս, հրամայեր է որ Պ. Զէտլից պաշտօնակից ըլլայ։ Պ. Միքէլ միայն սաչափ մը կրցեր է ընել որ իր բարեկամը անձնական տկարութեան պատճառով հրաժարի, որպէս զի հանգստեան թոշակի իրաւունքէն չզրկուի։ Այս խիստ միջոցէն կ'երեւայ թէ Գերմանիոյ Կայսրը որոշած է պատժել այն ամէն պաշտօնեաները որոնք ընդդիմացած են Ռէյնէն Էլպա չինուելիք ծրագրին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ. — Մատրիտէն կը գրեն Տեսպան.

«Դու շատ կը զարմանայ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէվ կոմսին կողմէ Սպանիոյ խնամակալ-թագուհիին տրուած այցելութեան, և յետոյ Պ. Սիլվէլայի հետ ունեցած տեսակցութեան։ Անշուշտ Մուրավիէվ կոմսին այցելութիւնը կունայ քաղաքավարական բան մը նկատուիլ և շնորհակալութեան հաւատիք մը այն պարագային համար որով Սպանիա հաւանեցաւ Լա Հէի Դեսպանախորհուրդին որոշումներուն։ Այն անձնաւորութիւնները, սակայն, որոնք միջազգային գործերու տեղեակ ըլլալնին կը պնդեն, կը յայտարարեն թէ Ռուսիա կ'ուզէ, Լա Հէի Դեսպանախորհուրդէն ետքը, հիմնել խաղաղասիրական Դաշնակցութիւն մը, և թէ Մուրավիէվ կոմսը ուզած է այդ մասին Սպանիոյ տրամադրութիւնները խնայ։ Բաներ ալ կան թէ խնամակալ-թագուհիին մեծ աղէկը որ 19 տարեկան է, պիտի ամուսնանայ ռուս իշխանի մը հետ. սակայն այս ամէնքը զրոյցներ են և ստուգութեան կարօտ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, այդ լուրերը լաւ տպաւորութիւն մը գործած չեն։ Այնպէս կը նկատեն թէ շատ անխոհեմ բան մը եղած պիտի ըլլայ, երկրին արդի վիճակին մէջ, ո և է կերպով խառնուիլ եւրոպական խնդիրին։ Ուստի պատճառներ կան կարծելու թէ Մուրավիէվ կոմսը լոկ քաղաքավարական այցելութիւն մը տուած է, առանց քաղաքական թաքուն ծրագրի մը։»

Ա. Լ Է Լ Ո Ւ Ի Ա

ԻՆՆԵԱԿ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ

Գրեց Ց. Գ. Մ.

Աճիւնը, Բովանդակը, Հաստատութիւնը, Մահը, Աստուած, Հաճնար, Գեղեցիկը, Սէրն եւ Աստղերուն խօսքը։

Բանաստեղծական փիլիսոփայութեամբ՝ յիշեալ ինը նիւթերուն վրայ ժխտական մտածումները խաղաղեցնող մատենիկ մը։ Կը ծախսուի բոլոր գրավաճառներու քով։

ԳԻՆ 5 ԶՐՈՒՇ 3—3

ՏՕՔԹԷՕՌ Բ. ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՐԱՐԶ-ԿՆՈՒԱՏԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԶԱՆԱԳՈՒ ՀԻՒԱՆԴԱՊԵՏԱՆՑ

ԵԼԵԿՏՐԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՌԻՕՆԹԿԷՆԵԱՆ Բ ՃԱՌԱԳԱՅԼԵՆԵՐՈՎ (radioscopie & radiographie)

Ամէն օր կէս օրէն վերջ իր տունը Բերա Մէջթէպ-Պայրամ փողոց թիւ 29։

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը նոյն ժամերուն։

11—12

ՀԻՆԳՇԻՆ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Հռոմի Պաւիէրայի դեսպան Պառոն Ֆոն Թաուլէրի։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ. — Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ դատական նախարար Ասլտիւրրահման փաշա և թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշա երէկ Մեծ-Եպարքոսին ասպարանքը երթալով Ն. Բարձրութեան որպիսութիւնը հարցուցին։

Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Ռիֆաթ փաշա երէկ ժամ 9ին Բ. Դուռը երթալով նախագահեց Նախարարաց Խորհուրդի նիստին։

ՃԱՎԻՏ ՊԷՅԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Նասիհ սէյ, որ ոճիրը գործուած պահուն Ճավիտ պէյի քովը գտնուած էր, երէկ Բերայի ոստիկանատունը գնաց և վկայութիւն տուաւ։ Ոճրագործ Մուսթաֆայի նկատմամբ կատարուած նախնական քննութիւնները առջի օրը աւարտեցան։ Բոլոր ականատես վկաներու յայտարարութիւնները արձանագրուած են։ Քննութեանց արդիւնքը պարունակող տեղեկագիրը երէկ յանձնուեցաւ ընդհանուր դատախազին որ պիտի ղրկէ զայն ամբաստանիչ ատեանին։ Վկաներէն շատերը թէև դէմ առէմ բերուեցան Մուսթաֆայի հետ, սակայն ոճրագործը մինչեւ վերջը ուրացաւ։ Մուսթաֆա տակաւին Բերայի բանտը կը գտնուի։

ՀԵՐԲՈՒՄ. — Լոնտոնի հեռաւեալը կ'արտասպէ Տեսպէշ.

«Բոլորովին անհիմն է քանի մը լրագիրներու այն լուրը թէ Վանայ ու Սըվազի նահանգներուն մէջ անկարգութիւններ պատահած ըլլան։ Սա ալ ըսենք թէ այդ տեղերու հիւպատոսները պաշտօնապէս ծանուցած են թէ նոյն նահանգներուն մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։»

ԱՅՏՐԻՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.—Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 755,114 զրուշի։ Տրապիզոնի մէջ հաւաքուած գումարէն չորս հարիւր ոսկի յանձնաժողովին ղրկուեցաւ Օսմ. Պանքային միջոցաւ։ Գոնեայէն ալ երկրորդ անգամ հարիւր ոսկի ղրկուեցաւ։ Լիտիրնէի նահանգէն, ուրկէ երկու հարիւր ոսկի ղրկուած էր, երկու հազար ոսկիի նպաստի տոմսակ ուղուած է։ Սուրիոյ նահանգին մէջ նպաստատուոյց յանձնաժողով մը կազմուելով առայժմ հազար ոսկիի նպաստի տոմս խնդրած է։ Նաեւ Պաղատոյի նահանգէն 500 ոսկիի, Մանսուրբրէն՝ 300 և Պրուսայէն՝ 400 ոսկիի նպաստի տոմսեր ուղուած են յանձնաժողովին։ Պալըքէսիրէն հարիւր ոսկի ղրկուած է և հետդհետէ հաւաքուածները պիտի ղրկուին։

—Այդընի մէջ ցնցումները դադրած ըլլալով, բնակիչները սկսած են իրենց տունները դառնալ։ Սէրայքէօյի մէջ, սակայն, տակաւին կը շարունակեն։ Երէկ զօրաւոր ցնցում մը զգացուելով ժողովուրդը նորէն ահուդողի մատնուեր է։ Գիշերն ալ յորդահոս անձրև տեղալով բացօթեայ բնակող ժողովուրդը բաւական նեղուեր է։ Տէնիզլիի մէջ ալ ցնցումները կը շարունակուին։ Առջի գիշերը զօրաւոր ցնցումէ մը ետքը մինչեւ առտու չարունակուեր է թեթև կերպով և երկրատուս աւելի զօրաւոր ցնցում մը պատահեր է։ Իզմիրի մէջ ալ նոյն վիճակը կը տիրէ։ Տէնիզլիէն քանի մը վիրաւորներ ալ կան, Իզմիրի հիւանդանոցը փոխադրուեր են։ Տէնիզլիի բանտէն մինչեւ հիմա 30 բանտարկեալ Իզմիր փոխադրուած են։

ԱՆԳԼԻՈՑ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Ռոնը որ Մէլտիկի կը գտնուէր, Գալալա գացեր է և չարաթ օրը Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ԱՒՍՏՐԻՈՑ Կայսրը Ս. Լէոբոլտ պատուանշանի ասպետութեան խաչը շնորհեց Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Բոկաչէրի։ Երկրորդ թարգման Պ. Օթթոյի, և Ֆրանց Եոսէֆի պատուանշանի ասպետութեան խաչը՝ երրորդ թարգման Պ. Քոլոսայի։

ՆԱԻԻՄԱՆ ԽԱՆ, Վիէննայի պարսկական դեսպան, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Արեւելեան Ճեպընթացով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԵԼԵՒՄՈՒՏԸ.— Սեղանաւորական այն սէնտիքան որ Պուլկարիոյ ելմտական գործերուն չահկացութիւն ունի, քանի մը օր առաջ Բարիզի մէջ խորհրդակցութիւն մը ունեցեր է Վիէննայի Լանտէրպանքի տնօրէն Պ. Բալմերի և Պանքէրպանի տնօրէն Պ. Պաուէրի հետ։ Բաց ի այն առժամեայ կանխավճարէն որ պուլկար կառավարութեան պիտի ըլլայ հիմ. Ի կտրոններուն վճարմանը համար, Պուլկարիա այս օրերս փոքր կանխավճարներ պիտի ստանայ իր անմիջական պէտքերուն համար։ Պուլկար կառավարութիւնը պիտի բանակցի սեղանաւորական սէնտիքային հետ, կնքելիք մեծ փոխառութեանը համար։

ԱՒՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը չրջաբերական-հեռագրով մը ծանոյց ամէն կողմ թէ Պասրայի ժամանումներուն համար, սեպտ. 25-հոկտ. 7ին սկսեալ, տասը օրուան քարանթինա որոշուած է։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ տնօրէններէն Պ. Կիւսթաւ Վուլֆինկ որ արձակուրդով Գերմանիա կը գտնուէր, երէկ իր կնոջ ու աղջկանը հետ Կ. Պոլիս դարձաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

«ԹՍՕՄՂ»ԻՆ մասնաւոր թղթակից Պ. Պուշիէ քանի մը օրվ է վեր Սոֆիա կը գտնուի։

ՄԱՀՈՒՑՈՒՑԱԿ.—Սեպտ. 20էն 27, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 198, որոնց 3ը կեղծաշունչ (Ալլամա Համամ, Զէյրէկ, Սիլիտար) 5ը Ծաղկավանք (Ղալաթիա, Խասրէվ Փաշա, Հասկեաղ) 6ը՝ Թիֆոյզ (Բերա, Թոփխանէ, Պէշիքթաշ, Թարապիա և աղքատներու հիւանդանոցը) 14ը՝ ներսի զանազան գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները սովորական պատճառներէ։

ՊՈԼՍՈՑ մաքսատան մեծ մթերանոցները քանդող մարմինը հաստատեր է իրմէ առաջ կատարուած քննութեան արդիւնքը թէ այդ շինքերը պէտք է վար առնել։

ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.—Պետական Խորհուրդը որուն յանձնուած էր մաքսային վերատեսչութեան տեղեկագիրը՝ քարանձաւներ Ընկերութեան ապօրէն ընթացքին դէմ, որոշեց որ Ընկերութիւնը հրամիրուի լրացնել իր յանձնառութիւնները և տեղեկութեան օրէնքները, իսկ կանոնակարգային մէջ դատարանի դիմումի։

ԹՐԱՄՎԱՅԻՑ Գիծ.— Պ. Իտ անուն անձ մը հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմեր է Խորինի մէջ թրամվէյի գիծ մը շինելու համար, սակայն նախապէս ուզիշ մը այդ նպատակով մեծ նշանաւոր խնդրած ըլլալուն համար, Պ. Իտի աղերսագիրը Բ. Դրան մասնաւորը Պետական Խորհուրդին կողմէ քննելու համար։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ կայարանէն մինչեւ քաղաք երկաթուղիի գիծին շինութիւնը աւարտած ըլլալով, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը յանձնաժողով մը պիտի ղրկէ առժամեայ ընդունելութիւնը կատարելու համար։

ԿԱՐԱՍ.— Առողջապահական քննիչ Բասիմ փաշա տարբերուածով տուեր է թէ Կ. Պոլսոյ և թէ նահանգներուն մէջ թիթեղեայ տուփերով ծախուած Միսիի կարագները։ Տարբերութեան հետեւանքով հաստատուեր է թէ այ

օրը Բուվէլի Ֆէնէրի մօտ փոքր առաջատանաւ մը ժայռերուն զարնուեր է։ Աղատարարներուն խումբը թէեւ անմիջապէս օգնութեան փութացեր է, սակայն նաւուն մէջը մարդ չէ գտեր։ Երեքշաբթի օրն ալ Աղալի մօտ պարապ մակոյկ մը գտնուեր է։

—Երէկ, շաքար բեռցած մավունա մը ռուսական Ռոսխ շոգենաւին մօտենալու պահուն՝ ալիքներուն սաստկութենէն շաքարները Թրջուելով հալեր են։

—Երէկ, տան կարասիներ բեռցած սայլ մը փոխադրող մավունա մը Գատըգիւղէն Գալաթաշ երթալու միջոցին Շէմսի Փաշայի առջեւ, հովին սաստկութենէն առագաստները պատռտեցան և մավունան չրջելով թէ՝ սայլը, թէ՝ գոմէշները և թէ նաւազները ծովը ինկան, բայց ազատուեցան։ Գոմէշներէն մէկը խեղդուեցաւ, իսկ միւսը լողալով մինչեւ Սիրքէճի գնաց ու ազատուեցաւ։ Կարասիներէն գրեթէ բան մը չազատուեցաւ։

ԲԵՐՈՒՑԻ Մաճար Թաղին մէջ, առջի գիշեր, տան մը երդիքը փլաւ, առանց արկածի մը պատճառ ըլլալու։

ՀՍԱԿԱՀԱՏ .— Ոստիկանութեան պաշտօնեաները, առջի օրը, Գարաքէօյի կամուրջին վրայ Նիսիմ անուն Հրեայ մը ձերբակալեցին որ ձուկի հաւկիթ ծախելու պատրուակով անցորդներուն գրպանները կը խառնէր։

ՊԷՅՐՈՒԶԻ մօտ երկուշաբթի օրը մակոյկ մը ընկղմեցաւ որ չափէն աւելի փայտ բեռցած էր։ Մէջը գտնուող երեք մարդերէն երկուքը խեղդուեցան. իսկ երրորդը՝ Եանի՝ ազատուեցաւ։

SANTAL MIDY

Երբ արտադրութիւն մը անվիճելի կերպով լաւ է, պէտք չունի ռէքլամի. իր ամէնէն գործօն տարածիչներն են իր բուժած հիւանդութիւնները։ Ուրեմն ինչպէ՞ս զարմանալ այն օր օրի յարաճուն յաջողութեան վրայ, զոր Սանթալ Միսին կը գտնէ։ Այն երիտասարդները՝ որոնք անոր կը պարտին իրենց առողջութիւնը, լէգէոն կը կազմեն այսօր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Թառն Ժողովի երէկուան նիստին վրայ բաւական մանրամասնութիւններ հաղորդեցինք Աբեւելքի երէկուան թիւով։ Կը փութանք ամբողջացնել զանոնք։

Ինչպէս յայտնի է, Պատ. Փոխանորդ Սրբազանը Ժողովին ներկայացուցած էր Ս. Պատրիարք Հօր մէկ գիրը և պաշտօնական գրութեան մը պատճէնը։ Ժողովը, լսելէ ետքը Բարձր. Յարութիւն փաշա Տատեանի բերանացի տեղեկութիւնները, խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Ահաւասիկ այս առթիւ դիւանին կողմէ մեզ հաղորդուած որոշումը. «Թառն Ժողովը վերահաստատեցաւ այն ամէն բանակցութեանց և ձեռնարկութեանց, որոնք կը վերաբերէին Պատրիարքարանի վերաբերեալ կարեւոր խնդրոց, և մասնաւոր կերպով նկատողութեան առաւ զանոնք։

Հետեւաբար, Ժողովը յայտնի նիստին մէջ պիտի շարունակէ իր խորհրդակցութիւնները։

* * *

«Պատր. Փոխանորդ Սրբազանը, Ազգ. Սեպհականութեանց Յանձնաժողովին կողմէ տեղեկագրած էր անոր քննութեան արդիւնքը՝ Թէրզիգիւղի Ազգ. Աղքատանոցի գեանի խնդրոյն նկատմամբ։ Ժողովը նկատողութեան առնելով այդ տեղեկագիրը, որուն եղած միջոցները ի գործ դնել՝ նոյն գեանին սեպհականութեան իրաւանց պահպանութեանը համար։»

Դարձեալ դիւանի կողմէ հաղորդուած սոյն պաշտօնական տեղեկութիւնը մեկնութեան կարօտ չէ, գոնէ Աբեւելքի ընթերցողներուն համար որոնք կը յիշեն անշուշտ «Փլցուած...» վերնագրին տակ ասկէ քանի մը շաբաթ առաջ մեր հաղորդած մանրամասնութիւնները՝ Թէրզիգեղի Աղքատանոցի չէնքին Գուրապիյէճեան ընտանեաց կամ անոր մէկ անդամին կողմէ վար առնուելուն նկատմամբ։ Վարչութիւնը, իր երէկուան նիստին մէջ, լսելէ ետքը Ազգ. Պատրիարքարանի դիւանապետներէն կազմուած վերոյիշեալ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որ կ'եզրակացնէր թէ Աղքատանոցին ինչպէս չէնքը՝ նոյնպէս ալ գետինը ազգային սեպհականութիւն է, պաշտօն յանձնեց Քաղ. Ժողովի դեր-ատենապետ Վսեմ. Ստեփան փաշայի որպէս զի Բերայի աւագերէց Տ. Մկրտեան Հօր և փաստաբան Յակոբ էֆ. Սթամպուլեանի հետ խորհրդակցութեամբ՝ այդ հողային խնդրին օրինական ու ընտանեկան տեսակէտները և անցեալ պարագաները նկատողութեան առնէ և ի հարկին Գուրապիյէճեան ընտանիքին հետ բանակցելով, արդիւնքը տեղեկագրէ Ժողովին։

* * *

Վարչութիւնը իր երէկուան նիստին մէջ զբաղեցաւ նաեւ Շահնազարեան կտակի ծանօթ խնդրովը, և որոշեց՝ այդ կտակէն մնացած գումարին տոկոսը հինգ տարուան համար յատկացնել Արմաշի գպրեվանքին, այնտեղ դասատուութիւնը համար Կիլիկիացի ուսանողներ, մինչեւ որ կարելի ըլլայ Կիլիկիոյ մէջ ժառանգաւորաց Վարժարան մը հաստատելու խորհուրդը իրագործել։ Հաւանաբար վերոյիշեալ տոկոսին վրայ պիտի բարդուի Պոլսոյ փաշա Նուպարի կողմէ Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ դրուած 200 ոսկիի դրամական նուէրը։

Ս. Էջմիածնի Գէորգեան Ճեմարանի հաստատման 25 դ. տարեդարձի տօնական հանդէսին վրայ յառաջիկայ շաբթուան վերջերը միայն կը հասնին նկարագրական տեղեկութիւններ։ Առ այժմ, Թիֆլիզէն սեպտ. 21 թուականով կը հաղորդեն թէ Շուշիի թեմական դպրոցին տեսուչ Տ. Տիրայր վարդապետ՝ այդ կրթական հաստատութեան կողմէ իրբեւ պատգամաւոր Էջմիածին գացեր է ներկայ գտնուելու յոբելեանի հանդէսին։ Իսկ Թիֆլիզի Ներսիսեան հոգեւոր դպրոցը այդ հանդէսին պիտի մասնակցէր միայն ուղերձով մը որուն ընթերցումը յանձնուած էր Պ. Ս. Մանդինեանցի։ Լուսաւոր գրական հանդէսի խմբագիր-հրատարակիչ Տ Գիւտ քահանայ Ադոնեան ևս նախընթաց շաբթուն Էջմիածին հրաւիրուեր է Ս. Հայրապետին կողմէ, բայց այս հրաւէրը աւելի Մայր Աթոռին վերաբերեալ պաշտօնական գործերու համար ըլլալու է քան թէ Ճեմարանի հանդէսին մասնակցելու համար յատկապէս։

— Թիֆլիսէն մեզ կը հաղորդեն թէ անտեղի են այն լուրերը՝ որոնց համեմատ իբր թէ Բազուի Հայոց դերասանական խումբը կազմուծուած և իր այս տարուան շրջանը բոլորելու մտադրութենէն ետ կեցած ըլլայ։ Իրաւ է որ խումբը դեռ վիրջնական կազմակերպութիւն մը չէ ստացած, սակայն այդ մասին տեղի ունեցող բանակցութիւնները քիչ ատենէն պիտի վերջանան և որոշ կարգադրութեան մը պիտի յանգին։ Արդէն իսկ վարձուած է Թաղիեվի Թատրոնը, այս անգամ ներքնապէս վերանորոգուած։ Թատրոնական այս շրջանին համար դերասանական խումբը հրաւիրած է նաեւ կարգ մը նոր ոյժեր՝ որոնց հետ համաձայնութիւն դոյացուցած է արդէն և որոնք առաջիկային պիտի մասնակցին խումբին տալիք ներկայացումներուն։

—Սարկիսի առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. վ. Սերոբեան, իր անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար կը մեկնի Կէտիկ Փաշա, Պալի Փաշա Եղբուրս, Տոքթ. Կ. Մութաֆեան էֆ.ի տունը։

—Թիֆլիզէն կը հաղորդեն թէ Շուշիի Կոնսիստորիայի նախագահ Մատթէոս վարդապետ Էջմիածնէն ուղղուած հեռագիր մը համաձայն հեռացուցուեր է իր պաշտօնէն։

—Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան տեղ, որուն լուծուած ըլլալը յայտնի է, հաստատուած նոր ընկերութեան առաջին նիստին վրայ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ Նոր Դար.

Սեպտեմբերի 19ին, կիրակի երեկոյեան, Թիֆլիսի քաղաքային տան դահլիճում նոր բացուելիք Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան առաջին ժողովը տեղի ունեցաւ։ Այդ ժողովին հաւաքուել էին 24 հոգի՝ նոր ընկերութեան անդամ դրուելու համար. յետոյ նոր ընկերութեան անդամ դառնալ ցանկացողների թիւը հասաւ 50ի, մեծ մասամբ դաւառացիներ։

Այդ ժողովին նախագահողը, ժողովը բացուած համարելով, կարդաց նախկին Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան խորհրդին ուղղուած՝ Թիֆլիսի ոստիկան ապետին գրութիւնը, որով Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան գոյութեան վերջ է տրւում և առաջադրւում է նոր կանոնագրութեան ծրագիր՝ Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւն բանալու մասին։ Այդ առաջարկութեամբ, ժողովում պիտի ընդունուի, նոր կանոնագրութեան համաձայն, նոր ընկերութեան վարչութեան անդամներ։

Այդ առաջադրութիւնը մեծ ուրախութեամբ ընդունուեց նոր կազմուող ընկերութեան կողմից։

Ժողովի նախագահողը յիշատակեց նախկին Կովկասեան Բարեգործական Ընկերութեան 18 տարուայ գործունէութիւնը, յոյս յայտնեց, որ այս նոր ընկերութիւնն էլ եռանդով կը գործէ, մանաւանդ որ Հայերն ընտելացել են (երբեմ իւր չնորհիւ) բարեգործութեան։ Այնուհետեւ՝ նախագահողը կարդաց Պ. ոստիկանապետի գրութիւնը, որով Պ. Նահանգապետը հաղորդում է, որ ներքին գործերի մինիստրն անցեալ յուլիսի 6ին հաստատել է Թիֆլիսում հիմնուող «Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան» նորմալ կանոնագրութիւնը և առաջարկում է գործադրել։

Մի քանի բոպէ տիրող խորը լռութիւնից յետոյ՝ ժողովականներից մէկը ցանկութիւն յայտնեց դադարած Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. Ընկերութեան 18 ամեայ պատմութիւնը տպագրել տալու։ Այդ առաջարկութիւնը մտցրին արձանագրութեան մէջ։

Այնուհետեւ՝ Պ. նախագահողը յայտարարեց, որ նոր ընկերութիւնն արդէն բացուած է համարւում, և առաջադրեց, համաձայն կանոնագրութեան, նախագահ ընտրել և անդամակցական վճարը որոշել։ Նախկին ընկերութեան անդամներից ով որ կամենում է այս նոր բացուած ընկերութեան անդամ դառնալ, հաստատել։

Որովհետեւ Թիֆլիսի Հայոց այս նոր ընկերութեան կանոնագրութեան զօրութեամբ՝ այդ ընկերութեան անդամ կարող են լինել միմիայն Թիֆլիսցիները, այլապէս՝ Թիֆլիսաբնակ Հայը, այդ պատճառով հարց ու փորձ արին և գտան, որ նոր ընկերութեան ժողովին ներկայ 30 հոգին Թիֆլիսի բնակիչներ են, և դրանք գրուեցան նոր ընկերութեան անդամ։

Այնուհետեւ 6 բուրլի որոշուեցաւ անդամավճարը։ Ընտրուեցան այդ նոր ընկերութեան վարչութեան համար անդամներ։ Երէցփոխեան—29 ձայնով, Ամիրխանեան 28, Դոլուխանեան—27, Զարդարեան բժշ.—26, Վարդազարեան Ֆիլիպ — 25, Տիկին Թումանեան — 24, Մուրինեան Սող.—24, Ալիրէգեան—21, Աբրահամեան—18. փոխ-անդամներ՝ Մելիք Այվազեան, Յով. Մալխասեան և Յով. Թումանեանց. վերատուգող յանձնաժողովի անդամներ՝ Շերիմեանց, Շահինեանց և Անազչեան. սրանց փոխ անդամ՝ Ասլանեանց և Բաղչինեանց։

Փակուած Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. Ընկերութեան նախագահ Պ. Աւետիքեան Ստեփանեան Անանեանն արդէն յիշեալ ընկերութեան վերջին ժողովում իր հրաժարականն էր տուել. այս անգամ հրաժարուեց և Ս. Մելիք-Ազարեանը, որ փոխ-նախագահ էր և նախկին ընկերութեան հիմնուելու օրից միշտ գործող անդամ է եղել անցեալ ընկերութեան։

Նոր ընկերութեանը հարկաւոր են նոր մարդիկ, և գրեթէ ընտրուածները բոլորն էլ նոր են և մեծ մասամբ գաւառացիներ։

Մոռացանք ասելու որ այդ ժողովը նախկին Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան կտակով Խուդադեանցի նուիրած կալուածի և դումարի վերաբերութեամբ կարգադրութիւններ արեց։

—Թիֆլիզի Սիօն փողոցը լայնցնելու համար՝ Սեւանի վանքին այնտեղ ունեցած չէնքին մէկ մասը կտրել հարկ դատուած ըլլալով, քաղաքապետութիւնը 1000 բուբլիի գներ է զայն վանքին վարչութենէն։

—Ասկէ քանի մը ամիս առաջ, Պարեւմէն Արեւելքի ուղղուած թղթակցութիւններ պատմեցին Բուրթայիսի նահանգական դատարանին առջեւ տեսնուած եղեռնական դատի մը մանրամասնութիւնները, Պերճ Զիլինկիրեան անուն 7 տարեկան հայ տղու մը սպանութեան առթիւ որուն իբր հեղինակ ճանչցուելով Սեպուհ Քիւրտեան անուն անձը, դատապարտուած էր 8 տարուան տաժանակիր աշխատութեան և քաղաքային բոլոր իրաւունքներէ զրկուելու։ Իսկ միւս ամբաստանեալները անարատ արձակուած էին։ Թիֆլիզի վերաքննիչ ատեանը, որուն դիմած էր դատապարտեալին փաստաբանը, սեպտ. 20ին զբաղելով Պերճի սպանութեան դատովը, հաստատեր է Բուրթայիսի նահանգական դատարանին վճիռը։

«ՍԱՐԷՆ ԶՈՐԷՆ...»

Սարէն ձորէն փաստերը, արդարացումի տեղ գործածուող հակասութիւնները ու չեղումները սկսան նորէն երեւալ Պոլսական թերթին մէջ որ երէկ ամբողջ սիւնակ մը լեցուցեր էր, Բարիզ ղրկուելիք վեց օրերուն իր հասցուցած վնասին տպաւորութիւնը մեղմացնելու արհեստական ձիգով մը։

Գուցէ գտնուին մէկ քանի միամիտներ որոնք դեռ խաբուին այդ տեսակ մանուածապատ ու աղմկալի գրուածքներէն, բայց անոնց իսկական արժէքը բարեղդաբար այլեւս հասկցուած է հանրութեան կողմէ։ Աւելորդ յոգնութիւն մը պիտի ըլլար՝ ամէն ատեն զրաղիլ այդ փախուստի հնարքներով։ Մնաց որ, լրագրական վէճ մը յուզել չէր մեր նպատակը, այլ կատարուելիք աղնիւ ու օգտակար գործի մը դէմ խափանարար եղող գրուածքի մը թողած ցաւալի տպաւորութիւնը և ունեցած հետեւանքը մատնանիշ ընել, գոնէ այսուհետեւ դաս մը ըլլալու համար։ Զեզք հասկնար թէ այս խնդրին հետ ինչ առնչութիւն կրնան ունենալ Սանասարեան վարժարանը Էրզրում հաստատուելուն դէմ Մշակին ատենօք մղած պայքարը կամ թէ կարապետ էֆ. Էգնայեանին բնաւորութեան այս կամ այն յատկանիշը։ Ասոնք բոլորը տղայական, ծիծաղելի փաստեր են որոնց կառչելէն օգուտ մը չկայ։

Գալով բուն իրողութեան, ո՛չ Էգնաեան եղբայրները մխտերնուն անցուցած են երբեք իրենց ընելիքը իբրեւ «ազգային մեծ բարերարութիւն» հռչակել, և ո՛չ ալ հայ թերթերը «եօթներորդ երկինք» բարձրացուցին զանոնք։ Սուտ ու սխալ բոլորն ալ։ Պատրիարքարանը, իբրեւ պարզ լուր մը հաղորդած էր տեղական մամուլին թէ Էգնաեան եղբայրները վեց օրը ուզած են գոհարագործութեան արուեստին վարժեցնելու համար, և այնպէս ալ հրատարակուեցաւ։ Ետքէն միայն, երբ Պոլսական թերթը կամ իր «խելքը գլուխը» թղթակիցը իբրեւ «չահագիտութիւն» ցոյց տալ ուզեցին այս մարդասիրական յօժարութիւնը, թէ՝ Աբեւելքի և թէ՝ Սուրհանդակի մէջ պատասխանուեցաւ այդ թիւր մեկնութեան, և այս առթիւ բնական էր որ Էգնաեան եղբայրներուն նկատմամբ քանի մը համակրական խօսք ըսուէր։ Այսքան պարզ բանի մը առթիւ կռիւ գրելու համար թէ քանի մը թերթեր Էգնաեաններուն «ձեռքերը կը շոյեն և զանոնք այժմէն կը դասեն անմահ բարերարներուն կարգը», բաւական անպատկառ ըլլալու է հրապարակագիր մը կամ թէ ինք մէկէ աւելի հարուածներու ձեռքերը շոյած ըլլալու է այս կամ այն առթիւ...։

Բայց ինչ հարկ աւելի առաջ երթալու. չէ՞ մի որ այս խեղթիւրումներն ընող թերթը ինքն իսկ կը գրէ արդէն թէ «Մեք ալ, մեր մասին, կը ցաւիմ եղածին համար»։ Այս խոստովանութիւնը և excuseը կը բաւեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐՋ ՕՐԱՑՈՅՑ

1900 թուականին

Սեպհականութիւն Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի

ԳԻՆ 40 ՓԱՐՍ.

Ամէն ազգային որ այս օրացոյցէն գնէ, Ազգ. Հիւանդանոցի 1000է աւելի պատսպարեալներուն ի նպաստ չնորհ մը ըրած ըլլալու իր ունեցած հաւատքին ապացոյցը տուած կ'ըլլայ, մանաւանդ որ այս տարուան պարզ օրացոյցը՝ ըստ որոշման Կրօն. պատկ. Ժողովոյ՝ աւելի ճոխ պարունակութիւն մը ունի ի մասին դիւրութեան եկեղեցական ժամերգութեանց։ Ուրեմն աւելորդ է ո՛ և է յանձնարարական սոյն պարզ օրացոյցի համար որ կարեւոր հասոյթներէն մէկն է մեր սոյն բարեպաշտական և բազմակարօտ հաստատութեան։

Թիչ օրէն հրապարակ պիտի եկնէ նաև Հիւանդանոցիս ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑԸ, որ այս տարի ընդարձակ քառածալ դիրքով կը տպուի՝ ճոխ և բոլորովին նոր պարունակութեամբ։ (Հոդաբարձութիւն)

ՁԱՊԷԼ ՏՕՆԷԼԵԱՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ

Բ. ԳԻՐՔ

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառներուն քով, 4 ղրուշի։

Հեռագիր

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ. 11 հոկտ.— Անգլիա, պատասխանելով Թրանսվալի կառավարութեան վերջնագրին որուն պայմանաժամը կ'աւարտէր այս իրիկուն, Քրիւկէր նախագահին յանձնել տուաւ գիր մը որով ցաւ կը յայտնէ վերջնագրին ծանրակշիռ հանգամանքին համար։

ԹԱԳՈՒՀԻՒՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Կառավարութիւնը բաշխեր տուաւ Թագուհիին մէկ յայտարարութիւնը որ քաղաքական արդի կացութիւնը կը պարզէ։

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.— Սքանտարս Բիւթէրմարիցպուրիէն հեռագիր մը հրատարակած է թէ Պոէրները անցած են Նաթալի սահմանագլուխը, դէպ ի Էլտիմայթ։ Ուրիշ հեռագիր մը ընդհակառակը կը ծանուցնէ թէ սահմանագլուխին վրայ հանդարտութիւն կը տիրէ։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆԸ

ԲԱՐԻԶ — Դերագոյն Ատեանին յանձնաժողովը այսօր աւարտեց արքայական կուսակցութեան պատկանող ամբաստանեալներուն հարցաքննութիւնները։ Յանձնաժողովը, ամփոփական նիստի մը մէջ, քննեց հարցաքննութիւնները սկիզբէն մինչեւ վերջը։ Վաղը պաշտպան փաստաբաններուն պիտի յանձնուին պարթամները հակակրէական ամբաստանեալներուն որոնք պիտի հարցաքննուին, երբ փաստաբանները տեղեկանան վերոգրեալ պարթամներուն։

ՄՈՒՐԱՎԻԵՎ ԿՈՄՍԸ

ԲԱՐԻԶ.— Հանրապետութեան նախագահը այսօր իր ներկայութեանը ընդունեց Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիվէվ կոմսը որուն հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Վաղը Ֆրանսայի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ սեղան մը պիտի տրուի ի պատիւ Մուրավիվէվ կոմսին։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՆԱԻԱԲԱՖԻՆԸ

ԹՈՒԼՈՆ.—Միջերկրականի Ֆրանսական նաւաբեկիչը, որուն հրամանատարն է դեր-ծովակալ Ֆուռնիէ, այսօր ճամբայ կ'ելլէ դէպ ի Աբեւելքի նաւահանգիստները։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍՈՖԻՍ.—Կառավարութեան ելմտական յարաճուն դժուարութիւնները պատճառ եղան Պուլկարիոյ նախարարական տագնապին։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ՌՈՏԹԱՄ.— Վիլհէլմինա թագուհին այսօր մեկնեցաւ։ Հրաժեշտի ողջոյնները շատ սիրալիր եղան։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ատեանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունը ուր տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ հանդուցեալ Մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

12 Հոկտեմբեր 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանրաչափ 762.

Չերմաչափ 12.

Օդը ամպոտ եւ անձրեւոտ։

Կէս օր. — Ժամը 6.30։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Չերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	[illegible]
Սէյանիկ	—	8
Իզմիր	—	1[illegible]
Հայֆա	—	—
Էնկիւրիւ	—	—
Պրուսա	—	—
Արքանկել	6	—
Բէգերսպուրգ	—	6
Մոսկուա	—	—
Բարիզ	—	0
Վիեննա	—	2
Օսկսա	—	4
Սոֆիա	—	0
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Ալեկոծուած։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	34
Ամէնէն բարձր գին	»	23	36
Ամէնէն վար գին	»	23	34
Բուսվիլիի երկաթ. գոց.	Ֆր.	111	37
Ամէնէն բարձր գին	»	111	87
Ամէնէն վար գին	»	111	12

ԲԱՑՈՒՄ 30 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Դ.	23	30
Բուսվիլիի երկաթուղի	Ֆր.	110	62
Օսմանիյէ		410	—
Ռէժի		297	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քէյտի ժէնէրալ Օթոմ.		2	35
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Գթ. Շանտ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	11
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	—
Թրամուէյ բաժնեթ.		625	—
» ժուիսանս		212	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	297	—
Բաքափ Գ. Պոլսոյ	»	482	—

ԴՐԱՄԱՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	109	37
Ռոյ էմբէրիալ	»	90	05
Քրիմիոց	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	167	34
Մէկծալիք	»	96	30
Բուսվլի ղղթադրամ	Օ. Ո.	8	62

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	27 1/2
» » » չէք	»	109	02 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	16 1/4
» » » չէք	»	23	13
Գերմանիա տոտոկոս չէք	Մարք	18	61
Վիեննա չէք	Ֆիորր.	10	96 1/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 11 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	—
) գոց.	»	22	—
» » » Բ.	»	45	70
» » » Գ.	»	25	35
Օսմանիյէ	»	411	—
Բուսվլի երկաթուղի	Ֆր.	112	—
Օսմ. Ռէժի	»	297	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	552	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	45
Քէյտի Լիոնէ	»	955	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Մուէզզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	91	70
Սպանիական արտաքին	»	60	85
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	310
Դրամագեղչ	»	63	

ՎԵՐԼԻՆ, 11 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Բուսվլիի երկաթուղի	»	115	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	220

ՎԻԵՆՆԱ, 11 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիորր.	57	03
» Լոնտոնի վրայ	»	120	75
Բուսվլիի երկաթուղի	»	56	40
Օսմ. Ռէժի	»	135	50

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՄԲԵՌԱԳԻՐ

—ՅԻՒՂ Ա.—Տուարակալութիւն և Առեւտրական գիտելիք։

—ՅԻՒՂ Բ.—Առեւտր. թղթակցութիւն Անգլ. և Ֆրանս. լեզուաւ, պիտի աւանդուին ամէն կիրակի, Բերայի Արհեստանոցին մէջ, ժամ 8էն 10 (Ը. Թ.)։

Մի միայն մէկ ճիւղին հետեւիլ ուզողները ամսական 20 ղրշ.։ Իսկ երկու ճիւղին միանգամայն հետեւիլ ուզողները ամսական 30 ղրշ. վճարել պարտին։ Թոշակները կանխիկ կը վճարուին և 4 կիրակին մէկ ամսական կը հաշուուի։

Իւրաքանչիւր ճիւղի դասաւանդութիւնը կը տեւէ Մէկ ժամ։

Աշակերտիլ փափաքող անձինք կրնան դիմել Բերայի Արհեստանոցը, ամէն կիրակի ժամը 8էն 10, և արձանագրել տալ իրենց անունը։

Դասերը պիտի սկսին յառաջիկայ Հոկտ. 3 կիրակի օրը, որոշեալ ժամուն։

Ուսուցիչ
ՊՕՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

ԾԱՆ.—Իրենց զաւակները կամ պաշտպանեալները առեւտրական ասպարէզի համար պատրաստել ուզող անձինք կրնան դիմել յիշեալ ուսուցչին, որ տրամադրելի ժամեր ունի այդեղութեամբ դասեր տալու աշակերտաց բնակարանին մէջ։

468 9—6

ԻՐԵՒՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
բ. հիմնեալ 1828—1829ին

1828
L'UNION
DE PARIS

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան գրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սիմոն էֆ. Բայսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մէհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։

Պայսրլ Հաւզի հրատարակութիւններ կարդալ Դ.րդ երեսը։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակառներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը տմեցուցնէ։ Առանց լաւ ակառներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ինչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք առանձնապէսի անձերու դիմել Տ.ք Թ. Պառիի, միակ առանձնաբնոյը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակառները, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակառներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տ.ք Թ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, չրեն դիմողը կատարեալ գոհ մնալէն ետքը մէնա ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Քրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852ին
Կենսական գրասենեակ ընկերութեան Այնգլիա «Լանքաշիր Էնսիւրանս Պուլիտիկս Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչէսթէր։

Դրամագլուխ	անգլ. ոսկի	3,000,000
Պահեստ	» »	1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ, կարասիք, իրաբառականական ապրանք, ալեւ, ալեւ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և սակերով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները զորս կ'ընծայէ կեանքը ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵ

ՀԱՅԻ ԽՆԴԻՐ

Զալաթիա Քէմէր-Սկիզբ ճառատէսի մեր ԶԻՖԹԻ ԱՍԼԱՆ անուն հանրահռչակ փապրիկան, արդէն ծանօթ է հասարակութեան, իր պատրաստած առաջնակարգ հացով։ Նկատելով որ ուրիշ փռագործներ մեր պատրաստած հացերուն կեղծը եփելով կը ծախեն, ինչ որ բնականաբար վնաս կը պատճառէ թէ պատուարժան հասարակութեան և թէ մեր փապրիքային։ այս կեղծարարութեան առաջքն առնելու համար մեր հացերուն վրայ կապոյտ գոյնով դրոշմեցինք վերը նշանակուած մարքան։ սակայն փռագործները անմիջապէս զայն ալ կեղծեցին և սկսան իրենց հացերուն վրայ եւս կապոյտ դրօշմ դնել մեղի պէս։ Արդ՝ հիմայ վերը նշանակուած մարքային յարեւնմանը թղթէ փոքրիկ եքիմեքներ շինած ենք զոր կը փակցնենք մեր փապրիքային մէջ պատրաստուած հացերուն վրայ։ մեր հացերէն դնել փափագողներ պէտք է ուշադրութիւն ընեն որ հացերուն վրայի եքիմեքը հոս նշանակուած ձեւով պարունակէ ԶՈՅԳՈՄԸ ԱՌԻՒԻՆ պատկերն ու ԶԻՖԹԻ ԱՍԼԱՆ ՖԱԳՈՐԻԳԱՍԸ առանկ։ գրերը։ այն հացերը որ այս նշանները չկրեն բացարձակապէս կեղծ են,

Մեր փապրիքային մէջ կը պատրաստուին նաեւ ամէն տեսակ մսեղէններ և կը ծախուին դիւրամատչելի գիներով։

469 1—5

ՀԱՅՐԵՐ ՍԱՅՐԵՐ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Եթէ վաղաւոր հիւանդութիւն մը կայ աղոց համար, ապահովապէս ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆն է։ Փոքրիկ անզգուշութիւն մը փորհարութեան դառն տանջանքին կ'ենթարկէ փոքրիկ անմեղներն. որոց սրտառուչ ճիգերն ու դէմքին թախուութիւնը հալումաշ կ'ընէ խեղճ մայրերը։ Ո՞ւրախ այն զուարթ մանկիկը. ո՞ւր են անոր անվերջ ծիծաղներն ու ուռուցումները. աւաղ անոնց ամէնքը տեղի տուած են ընդհանուր տկարութեան մը որ աւաղ կը յամառի բժշկուիլ։ Մեծ մարդասէր մը սակայն, Բրօֆ, Կրէց, ձեռք կառկառուցէ այս անմեղ հրեշտակներուն և վերջ տալու համար անոնց ենթարկուած փորհարութեան տառապանքին, երկար աշխատութենէ վերջ, յաջողած է հնարել ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՑՆ, որ խիստ քաղցրահամ օշարակ մէ և վայրկենաբար կը բուժէ աղոց փորհարութիւնը։

Բարեղի մանկանց Հիւանդանոցներէն մին փակուեցաւ փորհարութեան ախտով և սկսաւ մեծ կոտորած պատճառել։ Փոքրիկները հեռդհեռէ կը նիհարային և դեռ չծաղկած կը թոշնէին։ Հիւանդանոցին բժշկապետը, յուսահատ ամէն դեղէ ու դարմանէ, ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՑՆ տուաւ մանկիկներուն և այս դեղին հրաշալի ազդեցութեան շնորհիւ փոքրիկ հիւանդներուն ամէնքն ալ քսանչորս ժամուան մէջ բժշկուեցան։ Այս պարագան հանդիսանօթ ըրաւ ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՑՆ որ հիմա ամէն տան մէջ պատրաստ կը գտնուի։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։

466 Բ 1—13

ԳԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ

Ոստ ափոշ եղեամ անիամ եղբանի Լիվերբուլ և Ամերիկայ ՏԻՍ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գոթիա	4501
Խորուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարսիոն	2403
Ուրանիա	7268	Ադրիա	2393
Բալտիկա	5557	Մարսիոսա	2132
Եվ.Փարտնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1880
Ակէզիս	2143	Մորոքսս	1855
Քէլտար	1878	Բասմանիա	1235
Նէրպալուն	1644	Լուքանիա	12950
Նազարէթիա	4945		

Գիտել առ.

ՅԻԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Զալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐՔ 396

(Նախկին Գալաթիոյ Լոյսի յորտ, Գլխաւոր Գրասենեակ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատիկ ցաւած ակառներն ցաւ չտալով կը լցնեն. յատակ կ'ելնելու և թոյլատրած գիրոյ գներու։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճարտարաւոր, և գիտնական արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յոր և նման բնական, գինի չնասոյցին զոյգ գաղթի, ծամելոյնին, և ապա պրսատանիին երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարեալապէս կը բուժուին ինչպես նաեւ թքբերաբոյրի գանգրու և ամենակատարելագործեալ ատամներու միջոցաւ, առանց քանի ատամահանութիւն.

Ց. Գ. Զմեռանները կերակի օրերն ալ, (Գիշեր ցեր օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Գիշեր ցեր ցեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղթականներ կրնան դիմել իւրեանց մնակարանն, թիւ 1 Խրիստոս փողոց։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

Ա՛ԱՆՔՈՒԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ծրաշխաւորութեան գումարը	1871էն մինչեւ 1897 վճարուած
147 միլիոն.	գումարը 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գ. Գ. Կոմս Էմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռեսոլֆ Հոհոս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հոհոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքա, » » » »
» Անթուան Բրոքէշ ա'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քօմիսէր
Գ. ԺԱՆ ՄԻԻՐ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարգիսլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ԱՆԻ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենաճիգ Միջազգային Ընկ.

Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրենութիւն Յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելթիէ փողոց (Պուլվար մէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքտուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պարտաստ գումարն է Մէկ Միլիարդ Քառասուն Միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հինգուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897ին 1,424,000 ֆր.։

ԼԱ ՆԻԻ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կրպականեր Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից է, և կամ ակաւին չէք, խնամ շահերան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իրեւ հասարակաց գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեկան հետ արտուեալու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որդեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ֆ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Գինէջ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՇԱՆԵԱՆ
Վայրատա փողոց Վիթալիս խան Զալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Գլասգով, Մէնչէսթրի և Սիւ Մոզի Գլխաւոր Բանակ ընդհանուր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բոմանիա	3000	Թրպա	2500
Անգլիա	3000	Էնէթիա	2400
Թէլլար	3000	Սասպրիա	2250
Գիանորուս	3000	Ֆէրա	2250
Տարտա	3000	Մէֆինրս	2000
Սամարիա	3000	Գէսարրոնի	1500
Գարտանիա	2500	Գուլֆ	1500

Գլխաւոր շրջենաւը, Նաւապետ Նելիկէն, հոկտեմբերի դէպի 4ն Լիվերբուլ հոս կը հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթրոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սգրիգ Լիվերբուլ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի դեպ. Իրաւէտով արտօնեալ Ընկերութեան կենդրոնատեղին Բեթերսպուրգ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքվա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՈՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱՆՔ։

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898 ի հաւելեալ	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Գ. Գալիա
Ֆ. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Զալաթիա, Գալաթի խան
(Գիր տեղը Մատսան)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՖՕՐ ՐԷԲԷՆ

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբ-քումները, յոգնացաւը, ճմլում, վերք ևն։ Անանման դեղ այտուցներու և կոշտի համար։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր մտորագրութիւնը)։

NEVRALGIES Անգար Ստամբուլի կենդրոն, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւններ մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տոքթէօր CRONIER-ի
ՀԱՆՍԱՊԱՇԱՑՈՒԱՑԻՆ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ
Տուփը 3 Ֆրանք, ճամբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet Monnaîe փողոց թիւ 23. Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co.
ELBERFELD (Allemagne)

Somatose

ՍՕՄԱԹՕԶ

Անհամ փոշի | Միսին սննդական տարրերը միայն կը պարունակէ

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Տկար անձերու, տխեղծ մանուկներու, հիւծախտի, այլեւայլ ստամոքսային հիւանդութիւններու, ծննդական վիճակի, տղոց ողնաթելքութեան, հիւանդութենէ ապաքինածներու
եւ մանաւանդ
ԳԼՕՐՕԶԻ ՀԱՄԱՐ
Սօմաթօզը, առանց բացառութեան ախորժակ կը բանայ
4 շաբթուան մէջ 8 լիտր կ'աւելցնէ մարմնին ծանրութիւնը
Սօմաթօզը պէտք է ծախուի իրեն յատուկ պահարանով, 25, 50 և 100 կրամոց տուփերու մէջ
320
Կը ծախուի ամէն դեղարաններու մէջ։ Կենդրոնատեղի Ժան Ռիչէթէլ, Գալաթիա 50—52

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌՔԱՅԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ

Ընդ-ոգ Հալլ, Կ. Գալաթայ Լը Սոթեայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կոզօ	1011	Մայմօ	724	Բոգարիա	186
Ալէքթօ	3807	Գոնկօ	2936	Կրօտնօ	1695	Մարենկօ	2278	Մաքֆօ	1118
Անսէլտօ	1541	Գարսօ	835	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ճիքթօ	1735
Արիսսոգօ	2377	Ֆիաս	4611	Հիտալկօ	1581	Մեքրաս	3557	Միլիմօ	1193
Գասանօ	1832	Նօսինս	937	Հինտու	3720	Միրօ	1087	Մբէրգ	1200
Գարտոնիս	1264	Տուրօ	2353	Հորատիս	3600	Մէտիգիպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրաֆօ	1676	Տրարօ	1715	Հէսմէէր	526	Մուրիաս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիլնօ	841	Տրնանտօ	508	Բալտ	2254	Նէրօ	1933	Թօրնօ	3837
Գրէֆֆալ	4431	Բալտ	3464	Բասաֆօ	5540	Ոհիս	4100	Թոլէտօ	1470
Դէլլօ	1671	Բիտրատաս	1320	Գիլնս	1060	Ոնկարիս	4036	Թորրիտաս	487
Գանիտաս	1837	Բրաֆօ	1481	Գէլէս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2432
Գասէշ	1244	Գիտաս	954	Գոլբինս	2207	Բալէրմս	1637	Վասարս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1323	Գոլիս	1700	Բոլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆրամինս	849	Լէս	1083	Բիանգս	2229	Վոլտուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լերանգս	2272	Բիսնաս	1063	Տէլտս	1850
Գլիս	2697	Գալիլէս	3060	Լիվօրնս	1843	Բօլս	1813	Քէրս	1200
Գէլօրատս	4235	Գիրատս	1342	Լորէնցս	3191	Բուէշ	1739		

Հօրդոյն շրջենաւը, Նաւապետ Գրօֆի, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Իտալ շրջենաւը, Նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն մեկնած է սեպտ. 28ին և ամսոյս 13ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՇԱՐ
Թիւ 17—18, Գիւշիւլ Մեքէթ խան, Գալաթիա

ՊԱՇՕՂ ՀԱՌԱՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐը

Ցիսուս Գրիսոսի վարդ. Համաձայն եալ թարգմանութիւն Պատ. Ճէյմս Սիքրի հանրածանօթ երկասիրութեան։ Գին 190։ Կը ներկայացնէ Ցիսուսի կեանքը, սկսելով անոր Ծննդենէն մինչեւ Համբարձումը։ Հեղինակին անունը արդէն գրականն է գրքին պատուականութեան, որու անշուշտ անձամբ պիտի վիկայէ ամէն ընթերցող։ Գին 4 և 5 դահեկան ըստ կազմին։

Բհսիաուզի բառգիրք (Թուրքերէնէ Անգլ.) երես 2224. 270 դահեկան։

Բհսիաուզի բառգիրք (Անգլիերէնէ Թրք.) երես 827. 100 դահեկան։

Բնական Աշխարհագրութիւն (հայ. և հայատառ Թրք.) մեծադիր և պատկերազարդ, երես 120. 20 դահեկան։

Բնական Աստուածաբանութիւն (հայ. հայատառ և յունատառ Թրք.) երես 196. 3 1/2 դահեկան։

Կը ծախուին Պայազիտ-Հաւուր գրասենեակի մէջ Ֆինճանճըլար Եօղուշու, Պոլիս։ 173

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 28 10 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 29 11 Իզմիր, Բիրէյ, Ադերսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հարաւային Գրեթլոյ Աղերամնդրիա, Բորտ-Սաիտ, Սաֆֆա, Պէյրութ եւ Ֆինս).
Գշ. 30 12 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Գշ. 30 12 Ինեպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռաս, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Սուրմա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Ուր. 1 13 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ և Արեւելեայ ծովեր բանող ընդհանուր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիան	3800
Անամենան	10500	Եթիոբիան	3800
Ֆէսգրիան	10500	Արմենիա	3800
Լանքաստրիան	9000	Այէրիան	2800
Ֆիլատէլֆիա	9000	Աբասիան	3500
Գոլսմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ջորջիան	8000	Անտալուքիան	2500
Հարդինիան	8000	Ազգաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինոս	900
Վալմինիան	3700	Օքսոդոս	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆրապիան	3500		

Ապարանքի տեղերէն կը խնդրուի իրեն ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ զանազան մաքսատունն հանելու համար։ Բոլոր հրամանքը ղրկել չորեքշաբթի ժամը 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմ. առ.
ԷՖՎԱՐ ԼԱՖՈՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Գալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՈՆը (47)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Բ. ՄԱՍ

Թ

ՄԱՆՏՐԻՆԷԻ ՀՐԱԺԵՇՏԸ

Այս պատմութեան ընթացքին մէջ արդէն անդամ մը ակնարկութիւն ըրինք Մանտրինէի խումբին։

Հրաշալի կերպով կազմակերպուած խումբ մըն էր ինքնին, օրուն գոյութիւնը թէև ծանօթ էր ոստիկանութեան, սակայն մէջտեղը չի կար որոշ իրողութիւն մը՝ որ յայտնապէս մատնէր զայն։

Այս չարագործներու լեգէոնը բաղմաթիւ չէր, բայց այն քիչերը՝ որ զայն կը կազմէին, շատ լաւ ընտրուած էին Մանտրինէի կողմէ։

Թէև իրենց պէտք, Մանտրինէ՝ տղայ մը կը համարուէր դեռ, բայց ամէնէն հնարամիտը, ամէնէն յանդուգնը և ամէնէն նշանաւորն էր։

Այդ խումբին անդամներէն մէկ քանին մատնիչ եղած էին ոստիկանութեան։

Հետեւեալ ցուցակը՝ որուն ընդարձակը ոստիկանատան վաւերաթղթերուն մէջ կը գտնուի, կ'ապացուցանէ այս կէտը։

Ժօլի Կէօլ.—18-19 տարեկան. անդրադարձ։

Բոօքիտլի.—Տարիքը անծանօթ. անդրադարձ։

Ժէրմօ (Բէլբուէն անունով ճանչցուած).—25 տարեկան. նախկին թատրոնի մեքենագործ։

Մառշան (Ռա-Մապէ և Լա Պոմպ անուններով ճանչցուած) —30 տարեկան. նախկին մեքենագործ։

Պառպէէ (Լօ-Նուառ անունով ճանչցուած).—տարիքը անծանօթ. անդրադարձ։

Ռիչի (Բոռիքէ և Լա Սրմէլ անուններով ճանչցուած).—15 տարեկան. գրաշար։

Պօսիր (Պուլպուլ անունով ճանչցուած).—28 տարեկան, նկարիչ։

Բառանան Լիօժէն-Բիւտիուս (Բիքրմպուտ անունով ճանչցուած).—տարիքը անծանօթ. անդրադարձ։

Սլա Ուիլա (սեւամորթ).—18-20 տարեկան. ծագումն ու զբաղումը անծանօթ։

Ռանին Միշէլ-Բիէռ (Տէլիոռան անունով ճանչցուած).—նախկին տպատաւոր. տարիքը անծանօթ։

Վուառիք (Քասթոր և Պուիլը-նէ անուններով ճանչցուած).—29-30 տարեկան. լրագրավաճառ։

Պոտուան (Պուտրլէ անունով ճանչցուած).—20-25 տարեկան. կառապան։

Բարթիչօն (Բէռ-Միշէլ անունով ճանչցուած).—18-20 տարեկան. անդրադարձ։

Ռուշօ (Մինիսթրը անունով ճանչցուած).—30 տարեկան. անդրադարձ.

Պրոչիօ (Բաֆտ կամ Բրաֆիդ անունով ճանչցուած).—Հէպէն. տարիքն ու զբաղումը անծանօթ։

Գիլանարիան (Ժիկոնեը անունով ճանչցուած).—28 տարեկան. անդրադարձ։

Բոլոր այս մարդիկն ու իրենց ընկերները շարունակ գողութիւններու կամ աւելի ազնուտ արարքներու համար փընտրուած էին թէև, սակայն միշտ կրցած էին ճողոպրիլ ոստիկանական խուզարկութիւններէն։

Ձերբակալուելու կասկածը ուշնալնուն պէս, մուկերու նման կը ցրուէին հոս ու հոն, և ալ անկարելի կ'ըլլար անոնց հետքը գտնել։

Ամէնքն ալ կը հնազանդէին կանոնագրի մը՝ զոր Մանտրինէ պատրաստած էր։

Ահաւասիկ այդ կանոնագիրը.

«Ես, Մանտրինէ անկախ Բարիզցիներու պէտք, հետեւեալները որոշած եմ.

1—Մեր ընկերութեան մէջ կրնան մտնել ամէն անոնք՝ որոնք առնուազն տասնըհինգ և առ առաւելն 40 տարեկան են։

2.—Անկախ Բարիզցիները որոշած են իրենց ապրուստը շահիլ հակառակ դատաւորներուն և ոստիկաններուն։

3.—Հաւատարմութեամբ և կեդրոնացմամբ գլուխ հանուած գործերէն գոյացած դրամը պիտի յատկանայ ընկերակցութեան։ Դրամ խորող անդամը պիտի ենթարկուի որոշուած պատժին։

4.—Բայց ընկերակցութեան անդամները կրնան առանձինն և կամ պզտիկ խումբերով, աշխատիլ իրենց հաշուին։

5—Ընկերակցութեան անդամները պէտք է օգնեն իրարու, ամէն պարագայի մէջ։

6—Գործուած ամէն մատնութիւն մահուամբ պիտի պատժուի։

7.—Անկախ Բարիզցիները մի՛ միայն պէտք եղած և անձնական պաշտպանութեան հարկադրուած ատենին դերագոյն բռնութեանց պիտի դիմեն։

8.—Միշտ և ամէն տեղ պիտի յարգեն հետեւեալ անձերը.

Ա. Մեծ արուեստագէտները, բանաստեղծները, երաժիշտները, նկարիչները, և այլն։

Բ. Նախկին զիւուորներէն անոնք որոնք վիրաւորուած են։

Գ. Ծերունի անկար կիները։

Դ. Այն քահանաները՝ որոնք ճիզուիդ չեն ու գթոտ կը հանդիսանան։

Ե. Գթութեան քոյրերը։

Զ. Գէշ հագուած գիւղացիները։

9.—Ամէն անդամ որ հարուստ անձէ մը դրամ կորզուի, բաժին մը պիտի հանուի աղքատներուն։

10.—Այն անդամներէն՝ որոնք կամ մինակ և կամ պզտիկ խումբերով իրենց հաշուին պիտի աշխատին՝ կը խնդրուի որ նկատողութեան առնեն նախորդ յօդուածը։

11.—Ընկերակցութեան բոլոր անդամները պարտաւոր են հպատակիլ իրենց պետին՝ Մանտրինէի ու բնաւ չդրժել իրենց երդումը։

12.—Մանտրինէ՝ ձեռք անցուած գումարներու մէկ հարիւրերորդին իրաւունք պիտի ունենայ։

13.—Իր վարմունքին ու գործերուն վրայ, Մանտրինէ պարտաւոր չէ ոչ մէկուն հաշիւ տալու. ատիկա կրնայ ըլլալ՝ այն ատեն, երբ ինք անձամբ ատոր փափաքի։

Ինչպէս կը տեսնուի, Մանտրինէ՝ մեծամասնութեան կողմէ իր գերագոյն պետ մը ճանչցուած էր։

Իր սիրուն դէմքով, չարաճճի մտքով կրնար գերել այդ ահելի սրիկաներու բռվանդակ ջրկը։

Եւ իր այդ գիրքը շատ լաւ կը վայլեցնէր՝ ամէն անդամ որ գումարումներ կ'ունենային։ այսինքն երեք ամիսը անգամ մը։

Անկախ Բարիզցիները ընդհանրապէս կը հաւաքուէին երբեմն Թիւլերիի աւերակներուն և երբեմն ալ Ֆոյի տէ Ֆոլիի շրջականները։

Անո՛ւն կարգադրութիւններ ըրած էին, որ կրնային առանց ոստիկանութեան կողմէ անհնդիսատ ըլլալու, ուզածնուն չափ խորհրդակցիլ այդ աւերակներուն մէջ, որոշումներ տալ, ուսել, խմել, խաղալ, խնդալ ու նոյն իսկ կիրարկուիլ ալ պատրաստել։

Առաջները՝ դաշտերու մէջ է որ կը գումարուէին և կամ Բարիզի մուտակաց անտառներէն մէկուն մէջ. սակայն շուտ թողուցին այդ վայրերը՝ ուր հաւաքուած ատենին պարտաւոր էին շարունակ զգոյշ ըլլալ ու մանաւանդ խիստ նկատողութիւն մը ընել՝ յանկարծակի չգալու համար։

Սա ալ կայ որ, Մանտրինէի խումբը աքանչելի կերպով զինուած ըլլալէ եռան էր միայն որ կը գումարուէր։ Եթէ երբեք յարձակման մը ենթարկուէին, խիստ պաշտպանողական կրնային սկսիլ, և առաջին առիթէն օգտուելով ցրուիլ հոս ու հոն։

* * *

(Շարունակելի)